

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
DOKTORI ISKOLA

MŰVÉSZET ÉS MORÁL
DLA ÉRTEKEZÉS

HECKER PÉTER

2018

Témavezető: Dr. habil. Sass Valéria DLA, egyetemi docens

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	5
Színtér, múzeumok, kultúrpolitika	6
Letakart, eltakart műalkotások	
<i>Az eredetiség hamis bélyegzője</i>	
<i>A Golgota golgotája</i>	7
<i>Eltakart műalkotások Wiesbadenben</i>	8
<i>Eltakart műalkotások Róma</i>	9
<i>Betiltott Tricolor</i>	11
<i>Eltakart műalkotások Észak-Amerikában</i>	12
<i>Eltakart műalkotások és a közösségi hálók</i>	12
<i>Eltakarított szavak / Letakart testrészek</i>	14
Morális pánik	16
<i>Betiltott Balthus</i>	16
<i>Aki nagyon keresi a pedofiliát meg is találja</i>	18
Interjúk	25
Interjú Kis Róka Csaba festőművésszel	
Interjú Szöllősi Géza képzőművésszel	33
Összegzés	41
Mestermunka	42
A mestermunka képei	43
Képek forrása	44
Bibliográfia	47
Curriculum Vitae	48

„Kreative Menschen fällen keine moralischen Urteile – jedenfalls nicht sofort – über das, was sie auf den ersten Blick sehen. (...) Kunst an sich hat ja nichts mit Moral, Konvention oder Moralpredigten zu tun.“

Patricia Highsmith: Suspense oder Wie man einen Thriller schreibt ¹

BEVEZETŐ

Doktori értekezésemben a társadalom morális érzékét és a művészetek kapcsolatát vizsgálom a 21. században, európai és pár amerikai példán keresztül. Elméleti kutatásom során az alábbi kérdésekre keresem a választ:

Létezik-e amorális, de művészileg értékes műtárgy?

Mi az, ami amorális lehet egy műtárgyban?

Mondhatjuk-e a műtárgy vonatkozásában, hogy a morál az esztétika?

Mondhatjuk-e a morál helyett, hogy politikus, szociális, társadalmi?

Sokféle szempontból lehet az amorális jelzőt ráhúzni egy műtárgyra, de leginkább akkor amorális egy mű, ha rossz célt szolgál, például a megrendelő szándékai rosszak, felbújt valami etikátlan tette vagy ha egyszerűen a társadalom így ítéli meg. A társadalmi ítélet meghatározza a kor és a hely, amikor és ahol az ítélet megszületik. De mindezekről függetlenül a mű anyagi értéke megmaradhat, mert például kevés van belőle, újra divat lesz, újra érdekes lesz valamilyen szempontból (pld.: Leni Riefenstahl vagy Arno Breker, Hitler filmesének és szobrászának rehabilitációja).

Az esztétika változó, szubjektív töltésű fogalom, csakúgy mint a morális ítélet, amit nagy mértékben meghatároz a korszak, a kulturális mező és a műtárgyak estében az alkotó személyisége és szándéka is. Ezenkívül a társadalom nem homogén egység, hanem szubkultúrák sokasága, amelyek különbözőképpen ítélik meg a szépség fogalmát: amit az egyik szépnek tart, azt a másik elutasítja. Ezért sem állíthatjuk azt, hogy a morál az esztétika, de azt sem állíthatjuk feltétlenül, hogy egy morális tartalommal megtöltött műtárgy esztétikus is egyben.

Bizonyítható viszont, hogy ronda és amorális műtárgy inkább létezik. Általában úgy keletkezik, hogy egy rossz szándékú megrendelő megbíz egy tehetségtelen alkotót.

A morálnak több arca van, lehet politikus, szociális, társadalmi stb. aszerint, hogy a társadalom különböző rétegei és csoportjai milyen igényeket fogalmaznak meg a művészettel szemben.

Jelen értekezés olyan példákat sorol, amelyeket itt és most a társadalom veszélyesnek vagy károsnak tart. Vizsgálatom három egymást is fedő síkon folyik:

színtér – múzeumok, kultúrpolitika

művész / műtárgy

befogadó

- 1 Patricia Highsmith: *Suspense oder Wie man einen Thriller schreibt*. Diogenes Verlag, 1990. 131 p. „A kreatív embereknek nincsen morális ítélete – legalábbis nem rögtön – arról, amit első pillanatban látnak ... a művészetnek magának semmi köze a morálhoz, a konvekciókhoz vagy a morálprédikációkhoz.“ (ford: H.P.)

SZÍNTÉR, MÚZEUMOK, KULTÚRPOLITIKA

LETAKART, ELTAKART MŰALKOTÁSOK

Az eredetiség hamis bélyegzője

A 2010–11-es Magyar Nemzeti Galériában szervezett nagy Munkácsy kiállításon felmerült, hogy legalább fél tucat hamis vagy kétes eredetű Munkácsy kép került kiállításra. „Ki festette a Munkácsy képeket“ tette fel a kérdést Molnos Péter az Enigma művészeti folyóirat 43-44-es számában, az *Essünk neki Munkácsynak* című írásában.² A válasz a kérdésre, hogy Munkácsy maga, illetve a tanítványai Rippl-Rónai József, Koroknyai Ottó, Szamossy László, Pataky László, Bruck Lajos, Karlovsky Bertalan és Fritz von Uhde. Ezt a tényt, amelyet a legtöbb magyar művészettörténész igyekszik nem tudomásul venni az érintettek levelezései, naplórészletei igazolják. De a probléma nem ez, hanem az, hogy a kiállításba se a mesterhez, se a tanítványaihoz nem köthető festmények is bekerültek. Molnos szerint a kiállítás rendezői „örömmel és meghatottan elfogadták a magángyűjtők által felajánlott alkotásokat“ anélkül, hogy az eredetiségüknek utána néztek volna és így kerülhettek be a művek, szakmai kontroll nélkül, csupán a tulajdonos bemondása alapján a kiállításba. A szervezők a hibát elismerték és az idő rövidegével indokolták. De a kérdéses képek a tárlat végéig láthatóak voltak és a kiállítás katalógusába is bekerültek. „Ha objektív okokból nincs mód a műtárgy előzetes, lelkiismeretes vizsgálatára és az eredetiség egyértelmű megállapítására, el kell tekinteni a kiállítástól, vagy jelezni kell a mű éppen aktuális státuszát. Ennek elmaradása nem jár következmények nélkül: a Magyar Nemzeti Galéria Munkácsy tárlatán néhány olyan alkotás is került a művész neve alatt bemutatásra, amely nem sorolható a szorosan vett életműbe“ – írja Molnos finom iróniával vagy keményebben: „A festményekre ráütötte a Nemzeti Galéria az eredetiség hamis bélyegét“.

A féltucat hamisnak tartott festményből, kettő Pákh Imre műgyűjtő tulajdona, aki az *Artmagazin* 2005/5. 9-16. számában válaszolt Molnos Péter felvetéseire.³ A műgyűjtő biztos benne, hogy nem csak a tanítványok festették a Munkácsy képeket, „mert különben mivel töltötte volna az idejét a munkamániás művész.“ Pákh elismerte, hogy vásárolt kétes hitelességű képeket, de tagadja, hogy „beeröltette“ volna a képeit a kiállításba. Sőt

2 Molnos Péter: *Essünk neki Munkácsynak*. In: *Enigma* 43-44. 87-100. oldal

3 KÖRKÉRDÉS - *Mi az Ön véleménye a Molnos Péter által az Enigma című folyóiratban felvetett, a közelmúltban zárult nagyszerű Munkácsy kiállításához kapcsolódó problémáról, és az azt követő reagálásokról?* Válaszol: Kemény Gyula, Bereczky Loránd, Pákh Imre, Bellák Gábor és Sinkó Katalin. In: *Artmagazin* 2005/5. 9-16 o.

Boros Judit és Bakó Zsuzsa kurátorok jelezték neki pár képéről, hogy problémák lehetnek a hitelességükkel és nem is válogatták be a kiállításba. A műgyűjtő különben sem hisz Molnosnak, mert nem tartja Munkácsy szakértőnek, hiszen a huszadik századi művészet specialistája. Ezenkívül nem hagyja nyugodni az a gondolat vagy sejtés, hogy Molnos Péter a cikkét valakinek a megrendelésére írta, akinek az az érdeke, hogy lejárassa az ország legnagyobb múzeumát és annak szakembereit. És ez a lejáratás-elmélet azért is igaz lehet, mert szerinte Magyarországon sok hamis Munkácsyt árvereznek és ez senkinek nem szúr szemet.

A Golgota golgotája

Pákh Imre tulajdona Munkácsy Golgota című festménye is, amelyet 2003-ban vásárolt meg. A trilógia többi része az Ecce Homo a debreceni Déry Múzeum tulajdona, a Krisztus Pilátus előtt című festményt 2015-ben vette meg az unortodoxan értelmezett jegybanki nyereségből a Magyar Nemzeti Bank. A Nemzeti Galéria szerződést kötött a műgyűjtővel, amely értelmében a Golgota letétbe kerül Magyarországon, cserébe négy

darab Munkácsy festmény letétbe kerül a Pákh Imre New York-i lakásában. Így sikerült kiállítani a Jézus trilógiát a Nemzeti Galériában, később a debreceni Déry Múzeumban. Az MNB, ahol a közpénz el tudja veszíteni közpénz jellegét, vételi ajánlatot tett a Golgotára hat millió dollár értékben. Ezt Pákh visszautasította, mivel szerinte tíz millió dollárt ér a kép, de már kilenc millióért is eladná. Az állam, hogy nyomatékossítsa az MNB ajánlatát, az Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központon keresztül védettség alá helyezte a képet. Így a tulajdonos nem viheti ki a festményt az

országból. Ezt a lépést Lázár János miniszter ferde mosollyal, maffia filmbe illő módon így kommentálta: „szerettük volna Pákh urat meggyőzni ezzel a barátságos lépéssel, hogy minden körülmények között érdemes megállapodni a magyar állammal“.⁴

Pákh Imre erre reagálva letakartatta a 460 x 712 cm-es festményt, amelyet a Déry Múzeum kupolatermébe daruval emeltek be és fellebezett a döntés ellen.

A Kúria 2017-ben hatályon kívül helyezte a festmény védetté nyilvánításáról szóló per jogerős ítéletét és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Pákh Imre levetette a függönyt a Golgotáról.

4 2015. 06. 11.-i sajtótájékoztatón elhangzott - MTI

Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt (b), Ecce Homo (k) és Golgota című festménye a 01
debreceni Déry Múzeum Munkácsy-termében 2015. 08. 31-én. Fotó: MTI / Czeglédi Zsolt

Eltakart műalkotások Wiesbadenben

A Zsidó Világkongresszus 1998-ban kiszolgáltatta azt a 2000 fős listát, amelyen azon személyek nevei szerepeltek, akik valamilyen formában kapcsolatba hozhatóak azokkal a bűncselekményekkel, amelyekben a nácik műtárgyakat tulajdonítottak el.

Később 44 ország képviselői létrehozta egy nyilvántartást az érintett művek összesítésére és a fellelhetőségükre vonatkozóan. A visszaszolgáltatási bizottság 110 ezer darabra becsülte a műkincsek számát. A bizottsági ülés után a német múzeumok vállalták, hogy az 1933–45 között birtokukba került műtárgyak eredetét vizsgálat alá veszik és az elrablott értékeket eredeti tulajdonosaiknak visszajuttatják. Sajnos az akció zátonyra futott, kevés példaértékű eset kivételével nem sok minden történt. A németországi múzeumok fölállítottak egy etikai bizottságot, de ez semmilyen hatalommal nem rendelkezett. Eddig a több százból csupán hat múzeum

kezdte el a kérdéses műtárgyak vizsgálatát.

A wiesbadeni Nemzeti Múzeum két művészettörténészt alkalmazott, hogy a nácik által elloptott műtárgyak után kutasson a múzeum gyűjteményében, majd Hessen tartomány

többi múzeumában, úgy is mint a darmstadti illetve a kasseli Nemzeti Múzeumban is.

A kutatás eredményekén sikerült Hans von Marées (1837-1887) *Die Labung* (A frissítő) című festményét azonosítani, amely a breslauer Max Silberberg nagyvállalkozó tulajdonában volt, de náci nyomásra 1935-ben kényszerárverésre kellett a gyűjteményét bocsátania. A múzeum a festményt 1980-ban kapta egy wiesbadeni családtól, amit visszaadot a Silberberg örökösöknek, egy angliai alapítványnak. Az alapítvány hajlandó volt eladni a képet 200 000 euróért a wiesbadeni Nemzeti Múzeumnak, mert annak jó híre van a rablott náci műtárgyak visszaszolgáltatásában.

Hans von Marées: *Die Labung*, 1879-80, 64 x 85 cm, Oil on canvas, Museum Wiesbaden 02

fotó: Museum Wiesbaden

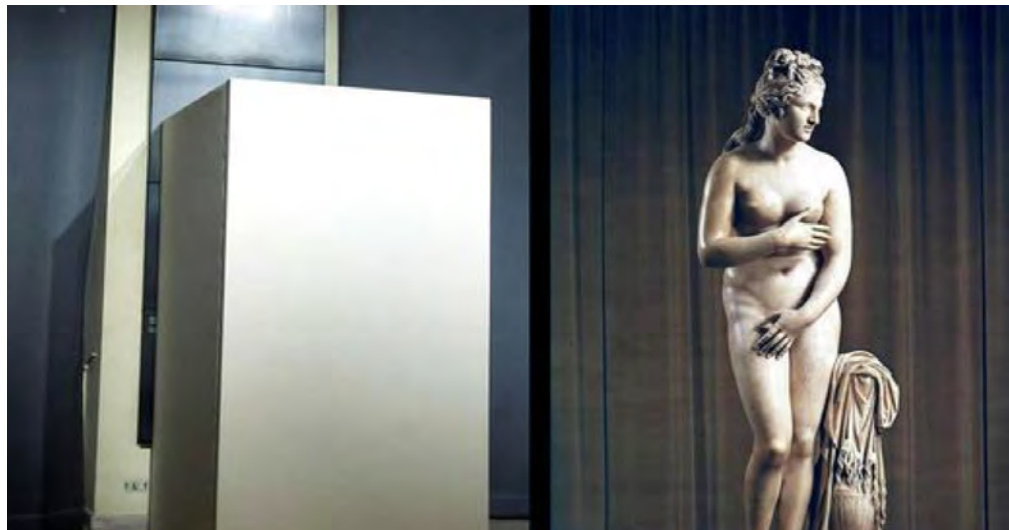
A festmény hátoldala / fotó: Museum Wiesbaden 03

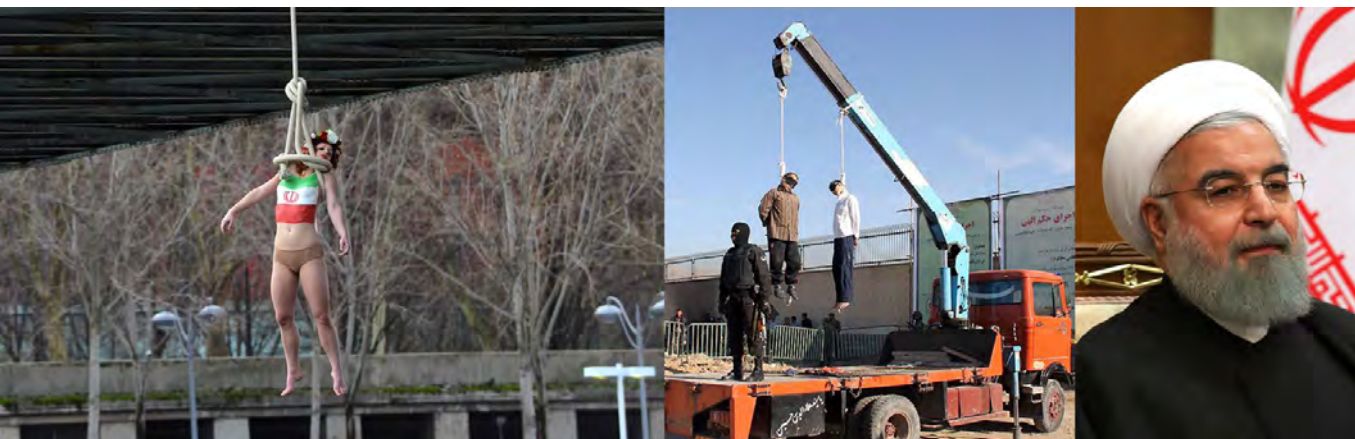
A vételi ár egyharmadát megpróbálta a múzeum összegyűjteni egy különös akció keretében. „Wiesbaden schafft die Wende!“ (Wiesbaden megcsinálja a fordulatot) volt az akció címe, amit szó szerint kell érteni, mert 2014-ben hét héten keresztül a festményt megfordították, a látogatók csak a hátoldalát láthatták, ezzel ösztönözve őket arra, hogy járuljanak hozzá a kép megvásárlásához. Alexander Klar a wiesbadeni Nemzeti Múzeum igazgatója az akciót sikeresnek nyilvánította, bár a tervezett összeg nem jött össze de a maradékot a hesseni Kulturális Alapítvány kifizette.

Eltakart műalkotások Róma

2016. januárjában az iráni elnök és vallási vezető Hassan Rouhani Rómába utazott és találkozott Matteo Renzi olasz miniszterelnökkel és Ferenc pápával. A látogatás alkalmából, hogy ne sértsék a magas iráni vendég vallási érzékenységét a Capitolium Múzeumban számos kőből faragot meztelen emberi testet, torzót szekrényhez hasonló építmények mögé rejtettek és a díszvacsorán nem szolgáltak fel alkoholt.

Miután a „bedobozolt“ szobrok nyilvánosságot kaptak, a közvélemény meglehetősen nevetségesnek, kicsinyesnek és kínosnak találta az akciót. Az olasz politikai vezetés elhatárolódott, mondván, hogy nem tudott a dolgról. A római Műemlékvédelmi Hivatal viszont kijelentette, hogy politikai nyomásra cselekedett. Lehet hogy az olasz bürokraták nem ismerik a mondást, hogy „ha Rómában vagy élj úgy, mint egy római“.

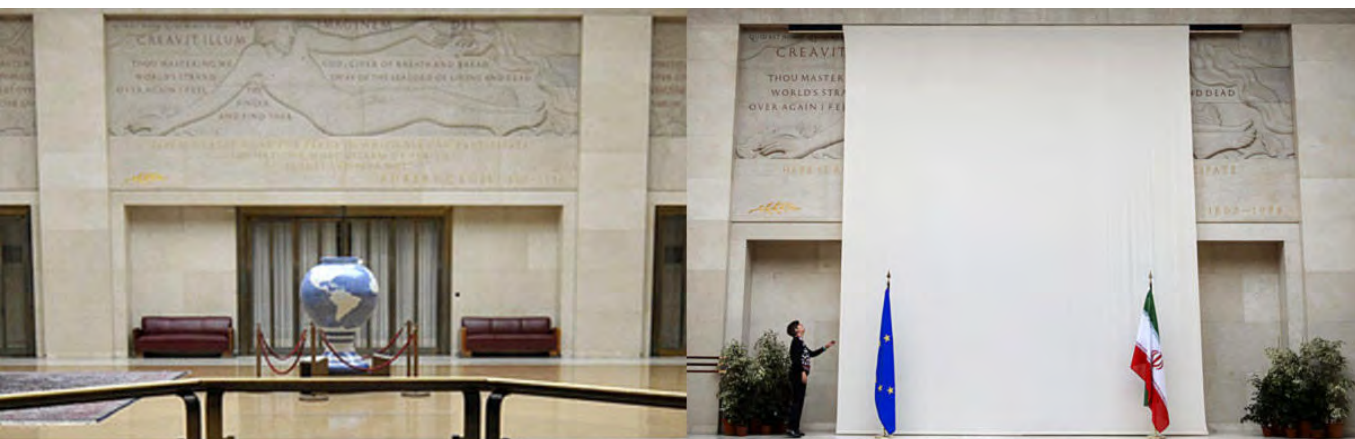

Hassan Rouhani innen Párizsba utazott, itt a francia miniszterelnökkel Francoise Hollande-val találkozott, de itt nem voltak bedozobolt szobrok, sőt egy félmeztelen aktivista üdvözölte a delegációt az ú.n. „Femen“ mozgalomból.

Az akcióban alkalmazott kötél a kivégzések magas számát szimbolizálja (Iránban 2013-óta, mióta Rouhani az állam első embere több mint 2000 kivégzést hajtottak végre). A felirat jelentése a párizsi hídon: „Üdvözlünk Rouhani a szabadság mészárosa“. A díszvacsorát is törölték a programból, ügyesen kikerülve az alkohol kérdését, helyette munkaebéd volt.

Egyébként iráni delegációk látogatásakor máskor is megtörtént már, hogy meztelen embereket ábrázoló alkotásokat letakartak. Például 2013-ban Genfben, ahol az Egyesült Nemzetek épületén egy márvány domborművet takartak le.

A FEMEN jogvédő szervezet akciója. Fotó: Ammar ABD RABBO 05

Keresztények nyilvános akasztása Iránban 06

Hassan Rouhani, fotó: Martial Trezzini / Keystone 07

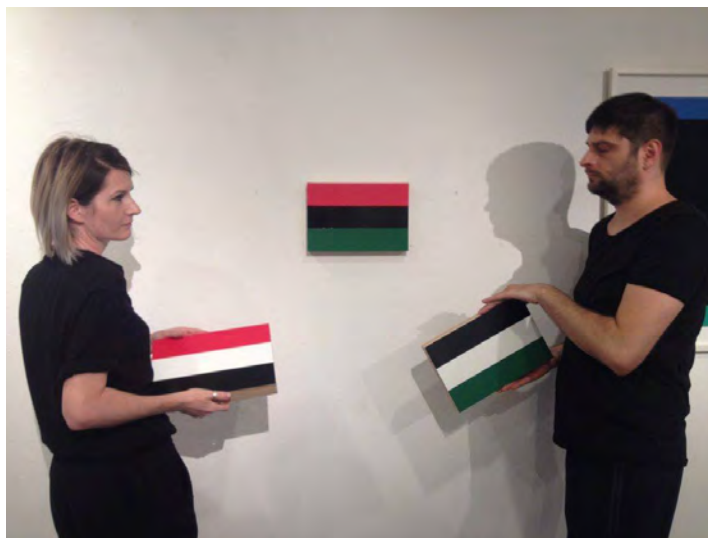
Arthur Eric Rowton Gill: The Creation of Man, márvány relief, az ENSZ főépülete, Genf, 08

fotó: Martial Trezzini / Keystone

2013 októberében az iráni delegáció érkezése miatt letakart relief, fotó: Fabrice Coffrini / AFP 09

Betiltott Tricolor

A bécsi Magyar Kulturális Intézerben 2017. június 27-én nyílt „Real Hungary“ című tárlaton az igazgatónő, Molnár Mária telefonos utasítására a megnyitó előtt nem sokkal kicenzúrázták a kiállításból a Borsos Lőrinc szerzőpáros See No Evil, Hear No Evil, Speak no Evil (2017) című munkáját. Az eset érdekessége, túl a kiállítás címe és az igazgatónő

döntése (amelyett anélkül hozott, hogy látta volna a kérdéses munkát) közötti kapcsolaton az, hogy a kiállítást nem egyedül az intézet szervezte, hanem közös projekt volt az Esterházy Magánalapítvánnyal, amelyre az alapítvány saját kurátora és kortárs művészeti tanácsadója, Vitus Weh jóváhagyásával választották ki a művet. Továbbá érdekes még, ahogy Molnár Mária a döntését azzal indokolta, miszerint politikai munkákat nem lehet kiállítani a Magyar Intézetben, és a mű meggyalázása egy nemzeti szimbólumnak. Még „real hungaribb”, hogy a Figyelőben megjelent *Három majom, nincs a falon* című írásában⁵ Lengyel Gabriella kevésnek tartja az igazgatónő magyarázatát a munka kicenzúrázásáról, és az esetet „arcpiritóan kínos erkölcstelenségnek” tartja.

11

Betiltott festmények

A New York-i John Jay College of Criminal Justice kiállításán nyolc Guantánamón fogva tartott fogoly festményei és grafikái voltak láthatók 2017 januárjáig, amíg a Trump kormányzat állami tulajdonná nem nyilvánította a műveket. Döntésüket azzal indokolták, hogy ha az alkotások kereskedelmi forgalomba kerülnek, az értékesítésükből befolyt összeg további terror támadásokat finanszírozna. A Pentagon szóvivő szerint ezért a képeket megsemmisítik.⁶

5 Lengyel Gabriella: *Három majom, nincs a falon*. Figyelő online. 2017. 06 29. <http://figyelo.hu/harom-majom-nincs-a-falon>

6 Emőd Péter: *Tíz ország, ahol 2017-ben cenzúrázták a művészetet*. Artportál Magazin online, 2018.01.04. <https://artportal.hu/magazin/tiz-oroszag-ahol-2017-ben-cenzuraztak-muveszetet/>

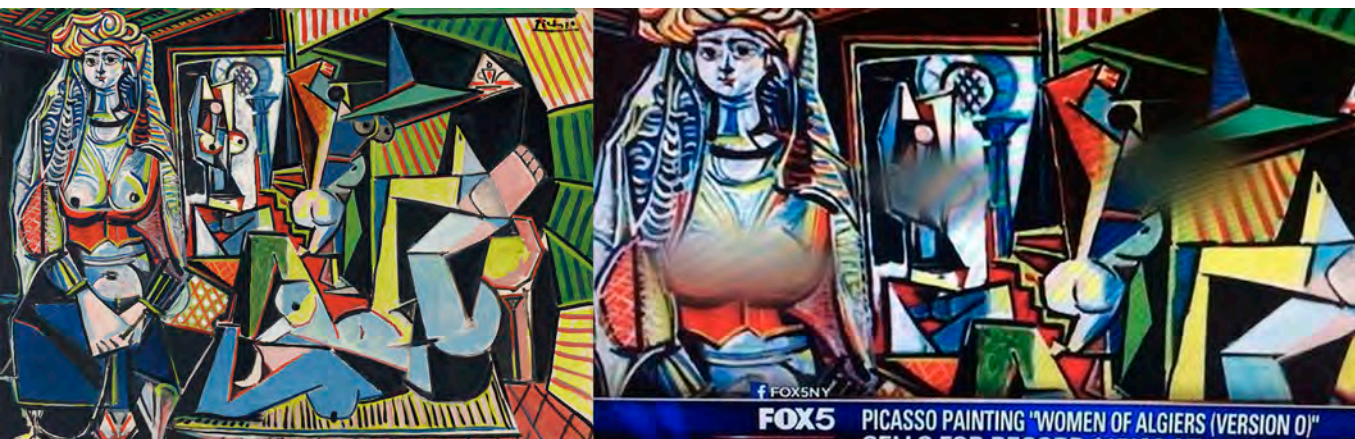
fotó: Király András 10

Muhammad Ansi: *Cím nélkül (A rácson keresztül virágokat tartó kezek)*, 2016 11

Eltakart műalkotások Észak-Amerikában

2015. májusában New Yorkban egy árverésen 179 millió dollárért cserélt gazdát Pablo Picasso „Les femmes d’Alger“ című festménye. Ez már egy akkora summa, hogy a hírekben is meg kellett a vételt említeni. A Fox News amerikai hírcsatornának az erről való tudósítás egészen különös módon sikerült. A szerkesztők nagyon vigyáztak arra, nehogy megsértsék a tévénézők érzékenységét, így a festmény bizonyos részleteit eléletlenítették.

12
13

Eltakart műalkotások és a közösségi hálók

A Facebook eddig nem sokat tett az álhírek, kisebbségek elleni úszítások, választási eredményeket befolyásoló orosz „álmír-gyárak” ellen, de a meztelenséget ábrázoló műalkotások megjelentetésének betiltásában igen komolyan fellép. Egy dán művész és egy francia felhasználó oldalát törölte például, mert profilképeiknek Gustave Courbet „A világ eredete” című festményét választották, amely a festő barátjának kedvesét ábrázolja. A kérdéses kép Báró Hatvany Ferenc gyűjteményében volt található, de a második világháború alatt eltűnt és később Párizsban bukkant fel.

14

Pablo Picasso: *Les femmes d’Alger (Version “O”)*, 1955. Oil on canvas, 114 x 146.4 cm Private Collection. © Succession Picasso / DACS, London 2015

fotó: Aruna D’ Souza / TWITTER

Gustave Courbet: *L’Origine du monde*, 1866. Oil on canvas, 46 x 55 cm. Musée d’Orsay, Paris

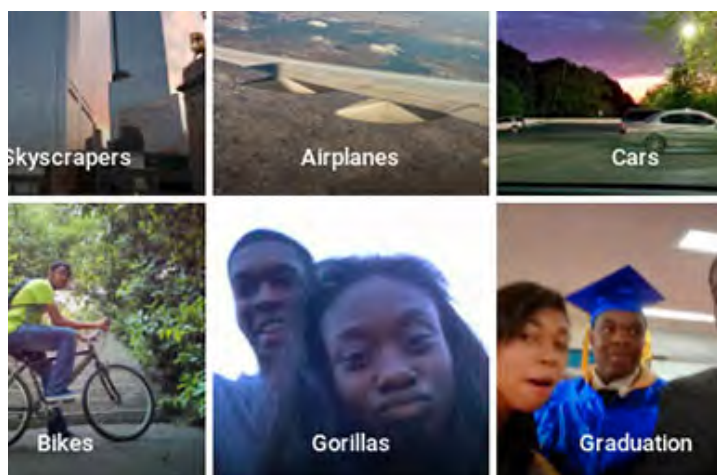
fotó: Sebastien Bozon / AFP / Getty Images

Elisa Barbari olasz író nő egy Bolognáról szóló Facebook oldalt próbált illusztrálni egy meztelen Neptun szoborral, ami a 16. század óta áll a Piazza del Nettunon Bolognában. A szociális háló blokkolta az oldalt, mondván a kép sérti a felhasználói iránymutatásokat.⁷

Egy 1940-es évekből származó aktfotó miatt a Facebook egy napra zárolta a kortárs fotográfiával és videóval foglalkozó párizsi Jeu de Paume múzeum oldalát. A múzeum a francia fotográfus Laure Albin Guillot-nak rendezett kiállítást, és a művész egyik aktfotójával hirdette az eseményt a közösségi oldalán. Másnapra a Facebook újra elérhetővé tette az oldalt, de a fotón az inkriminált testrészeket egy fekete négyzettel takarta el. A múzeum vezetője Marta Gili szerint felháborító, amit Facebook csinál és a vállalkozásnak „nincs joga ilyen egy műalkotással csinálni”. A közösségi oldal francia szövegíróje írásban nyilatkozott: „olykor nehéz művészet és pornográfia között különbséget tenni”. Ezért néha a tévedések nem zárhatók ki.⁸

Ezek a közösségi oldalak általában öntanító, képfelismerő motorokat fejlesztenek, és ezek még gyerekcipőben járnak. Nemrég a Flickr és a Google futott bele abba a hibába, hogy fekete bőrű embereket majomnak, illetve gorillának nézett. Természetesen a közösségi oldalak elnézést, kértek a felhasználóktól, mert ezek a szoftverek, még újjak és tanulásra van szükségük, míg tökéletesen működnek. A program fejlesztői azt nyilatkozták, hogy a szoftver az emberi agy működését próbálja utánózni.

Ezeket a programokat a felső középosztálybeli fehér emberek készítik magukhoz hasonló társaiknak, kevesebb figyelmet fordítanak fekete bőrű embertársaikra.

7 <http://www.fr.de/kultur/netz-tv-kritik-medien/netz/zensur-bei-facebook-facebook-loescht-bild-von-nackter-neptun-statue-a-735818>

8 <https://artislimited.wordpress.com/2013/03/12/not-safe-for-american-eyes-facebook-censors-french-museum-page-over-1940-art-nude/>

Giambologna: Neptun, 1567 k. bronz szobor, Bologna, fotó: Stock Photo / ALAMI 15

Laure Albin Guillot: Etude de nu, 1940. k. Roger-Violet Gyűjtemény, Párizs 16

Google Photos App screenshot 17

Eltakarított szavak / Letakart testrészek

2015-ben az amszterdami Rijksmuseum átnevezte a rasszistának csengő műcímeket és a képek alatti magyarázó szövegeket is átírták. Így mostantól az eszkimó helyett az inuit a helyes kifejezés, a négerből fekete lett és az indián, illetve törpe szavakat sem szabad használni. Az egzotikus szó sem megfelelő, ha a műtárgy Európán kívüli világot

18
19

ábrázol. A Rijksmuseumban körülbelül egy millió műtárgy található, ebből nyolcezret láthat a nagyközönség, a címváltoztatás pedig háromszáz műtárgyat érint jelenleg.

Johannes Mijtens Margaretha van Raephorst ábrázoló festményének műleírásában a „néger szolgáló” kifejezés helyett „fiatal fekete szolgáló” olvasható, és többek között Simon Maris festményének címét is átnevezték, így a „Fiatal néger lány” helyett a mű a „Fiatal lány legyezővel” címet kapta.

Szerintem ez az átnevezési akció szellemében hasonlatos ahhoz, ahogy IV. Pius pápa a 16. században megbízta Daniele da Volterra festőt (akit aztán kortársai „nadrágfestő” gúnyneven emlegettek), hogy Michelangelo oltárképén, az Utolsó ítéleten a meztelen testeket ruházattal takarja el. A probléma nem csak az, hogy egy nagyszerű festményt, alkotója halála után meghamisítanak, hanem az is, hogy az éppen aktuális közízlés nevében a történelem egy részét is átírják.

14

Johannes Mijtens: Margaretha van Raephorst portréja, 1668. olaj vászonra, 135 x 105 cm 18
fotó : Rijksmuseum

Simon Maris: Fiatal lány legyezővel (Jonge vrouw met waaier), 1906. olaj vászonra, 41 x 29 cm 19
fotó: dailymail.co.uk

Michelangelo: Az utolsó ítélet, 1537-41, freskó, Sixtusi kápolna, Vatikán 20
fotó: Michelangelo-Gallery

Ilyen szemérmességi korrekcióra rengeteg példa van a művészettörténetben. Sokszor csak a restaurálás során derül ki, mi is volt a festő eredeti elképzelése. Így járt Nicolas Poussin (1594-1665) olasz francia festő is „Hymen, a házasság görög istene női ruhában termékenységi táncot ad elő Priaposznak“ című festménye. Priaposz Aphrodité és Dionüszosz fia. A bor istene fia fogantatása után elutazott és távollétében Aphrodité megcsalta. Héra, a görög mitológia legerkölcösebb istennője ezen felháborodva elintézte,

23

hogy Priaposz kis testtel és hatalmas fallosszal született. Aphroditének nem tetszett a gyermeke és elhagyta. Priaposzt az emberek nevelték fel és a termékenység istene lett. Priaposzt a görög mitológia mindig hatalmas, erekcióban lévő hímtaggal ábrázolta és Poussin is így festette meg. A kép a spanyol királyi család tulajdonába került és valószínűleg itt festették át. A napóleoni háborúk alatt a kép Angliába került, innen Franciaországba, és itt vásárolta meg Francisco Assis Chateaubriand, a Sao Paulo-i művészeti múzeum alapítója. 2009-ben restaurálták, így most a festmény eredeti szépségében látható.

Priapus, Pompeii freskó, Nemzeti Régészeti Múzeum, Nápoly 21

Priapus, pompeii freskó, Casa dei Vettii, Pompeii 22

Nicolas Poussin: Hyménée travesti pendant un cérémonie a Priape, (részlet) 1634-38, olaj vászonra, 167 x 376 cm, Sao Paulo Művészeti Múzeum. 23

MORÁLIS PÁNIK

Betiltott Balthus

24
25

A morális pánik az a jelenség, amikor egy társadalmi csoport, vagy szubkultúra egy jelenséget a széles nyilvánosság előtt, mint a társadalmi morális rendre veszélyest jelöli meg. Az a célja a nyilvánosan szított nyugtalanságnak (uszításnak), hogy hosszú távon megakadályozza a veszélyesnek talált magatartást. Az így keletkezett dinamikát a nyilvánosságban gyakran kísérik szenzáció-hajhász média tudósítások

és magán szervezésű kezdeményezések.

26

2014-ben az esseni Folkwang Múzeum két hónappal a megnyitó előtt lemondott egy Balthus kiállítást. Balthasar Klossowski de Rola, más néven Balthus (1908-2001) német, lengyel, francia festő a német, lengyel művészettörténész és festő Erich Klossowski (1875–1949) és a német zsidó származású festőnő Elizabeth Dorothea Spiro (1886–1969) fia. Mostohaapja Rainer Maria Rilke költő volt. Ő becézte Balthusz-nak, ebből lett a későbbi művésznév Balthus. Rilke korán felismerte a fiú tehetségét és támogatta művészi fejlődését. Balthus kifejlesztett egy egyéni, figurális festői stílust, amely semmi hasonlóságot sem mutatott kora művészi irányzataihoz, a szürrealizmushoz, vagy a kubizmushoz. Festményein a főszereplők leginkább fiatal lányok és macskák voltak. Az Folkwang által lemondott kiállításon Balthus öregkori polaroid fotóiból egy válogatást akartak

Balthus: Thérese Dreaming, 1938. olaj vászonra, 145 x 130 cm © 2017 ARS, Courtesy the 24
Metropolitan Museum of Art, New York

Balthus: Guitar lesson. 1834. olaj vászonra, 160 x 138 cm, magángyűjtemény 25

Balthus: Joung Girl asleep. 1994, sketch 26

bemutatni. Ez a 2400 fotó a háziorvosa lányáról, Annáról 8 és 18 éves kora között készült. A probléma a fotókkal az, hogy azokon Anna hol felöltözve, hol félmeztelenül és gyakran szétvetett lábakkal látható. A kiállítás tervéről tudomást szerezve a Die Zeit folyóirat kezdte el verni a „pedofilbotrány“ dobót, majd Tobia Bezzolának a Volkwang Múzeum

vezetőjének az ifjúságvédelmi hivatal jelezte, hogy a Balthus-polaroidok kapcsán számos feljelentésre lehet számítani és a hatóságok be is zárathatják a kiállítást. Így a múzeum elállt a kérdéses fényképek bemutatásától. Bezzola azokra a vádakra, hogy érzéketlenül kezelte a témát, elmondta, hogy nem botránykiállítást akart, hanem a célja az volt, hogy a festészet és a fotográfia kapcsolatát mutassa be. Balthus – aki korábban skicceket rajzolt a festményeihez – öreg korában, mivel nehezebbé esett a rajzolás, kezdett el polaroidokat készíteni. A rajzokat ki lehetett állítani a fotókat nem? Ezenkívül a pedofil botrány akkora árnyékot vetett volna a fotográfiák művészi értékeire, hogy nem látta értelmét a kiállítás megrendezésének, és a tárlat célja sem a művészi szabadság és a gyermekpornográfia kapcsolatának kitérő vizsgálása volt. A Balthus-polaroidok kapcsán érdekes még megjegyezni, hogy a német polgárok (polgárok, vagy inkább állami hivatalnokok?) a „morális pánik“ állapotába kerültek a tervezett kiállítás okán. Ezzel szemben, a fotókat bemutatták Rómában a Scuderie del Quirinale-ban és 2016-ban Bécsben a Kunstforumban mindenfajta botrány nélkül. Mi történt? Újra kell értelmeznünk a kiállítottakat?

Angolszász területeken is hisztérikusan reagáltak, ha pedofília gyanúja merült fel a művészettel kapcsolatban. 2001-ben a londoni Saatchi Galériának kellett képeket eltávolítani az amerikai fotográfus Tierney Gearon kiállításán és a katalógust is cenzúrázták. A kérdéses fotográfiák egyébként a saját gyermekeit ábrázolták. Ugyanez történt a Tate Modern 2009-es „Pop Life“ kiállításán Richard Prince „Spiritual America“ című fényképével. Nan Goldin fotóját, a „Klara és Edda hastáncolnak“, amely Elton John tulajdona 2005-ben a gateshead-i Baltic Galériában a rendőrség egy hónapra lefoglalta és megvizsgálta, de nem talált tisztességében

30
31

megkérdőjelezhetőnek. A képet 2001-ben egyszer egy másik kiállítás kapcsán már vizsgálták. A rendőrség szerint azóta jelentősen változott a téma megítélés.

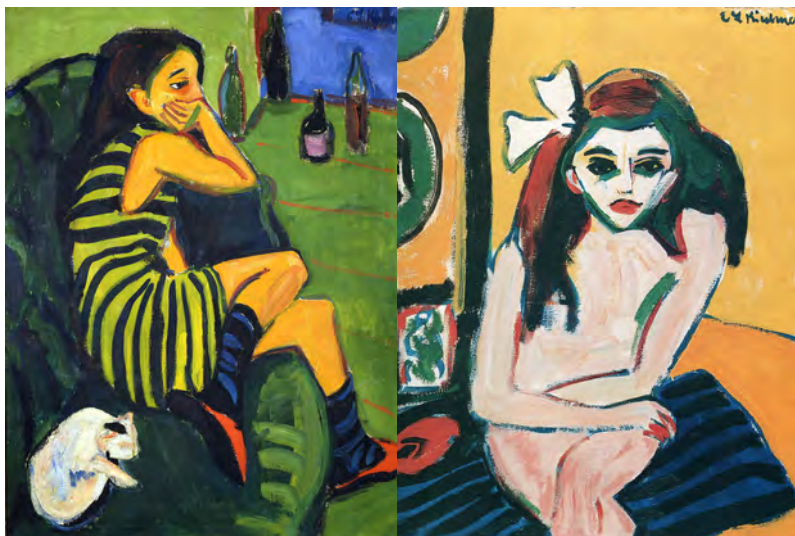
Aki nagyon keresi a pedofiliát meg is találja

2010-ben a frankfurti Städel Múzeumban rendezett Ernst-Ludwig-Kirchner retrospektív kiállítás apropóján került elő, hogy Kirchner pedofil volt-e és ha igen mennyire? Ernst-Ludwig-Kirchner (1880-1938) német grafikus és festő 1911-ig Drezdában élt és alkotott. Itt csatlakozott a Brücke csoporthoz és itt alakította ki expresszionista stílusát. Az első világháborúba önkéntesként jelentkezett, azért hogy ne kerüljön a gyalogsághoz, 1915-ben súlyos tüdőbetegséggel és depresszióval leszerelték. Az alkoholizmus mellett a gyógykezelések alatt súlyos gyógyszerfüggő is lett. Főként veronalt és morphiumpot szedett. 1917-ben Svájcba, Davosba költözött. 1921-től tiszta volt, de vissza-visszatérő depresszióval küzdött, majd 1938-ban öngyilkos lett.

Lina Franziska Fränzi Fehrmann (1900-1950) 1909-től, nyolc éves korától, 1911-ig, a Brücke csoport Berlinbe költözéséig volt Kirchner, Erich Heckel és Karl Schmidt-Rottluff modelje. Nagyon szerették rajzolni és festeni a kislányt, mert a profi modellekhez képest, akik

Tierney Gearon: Untitled (I am a Camera), 2000, Saatchi Galery 2001 29
Richard Prince: Spiritual America, 1986, Tony Shafrazi Galery 30
Nan Goldin: Klara and Edda Belly dancing, 1998, Berlin, Magántulajdon 31

beálltak egy pózba és úgy maradtak, Fränzi állandóan mozgásban volt, ami segített a művészeknek a gyors expresszív stílusuk kialakításában. Másrészt nagy hatással volt rájuk Munch „Pubertet” című festménye, amely megváltoztatta a női aktról való elképzeléseiket. Lenyűgözte őket, ahogy a kislány fejlődik, változik a

teste, a tekintete. 1910 nyarán a Brücke csoport modellekkel, barátokkal a Drezdához közel fekvő Dippelsdorfer Teich tó északi partjára költöztek, hogy a szabadban alkossanak. Itt együtt pihentek, dolgoztak, meztelenkedtek, buliztak, a mai fogalmaink szerint ez egyfajta hippy alkotótábor volt. Arra, hogy ki volt Franziska 1995-ben derült fény, amikor Albers és Presler művészettörténészek Kirchner egy vázlatkönyvében ráakadtak Fränzi családnevére, a Fehrmann-ra a drezdai Hauptstaatsarchivben, és be tudták azonosítani a személyét. Ha német modellekben gondolkozunk, tulajdonképpen mondhatjuk, hogy a lány kora Claudia Schifferje volt.

Nem tudjuk, hogy pedofil volt-e Ernst-Ludwig-Kirchner.⁹ De mindegy is. Ennek a sok meztelen gyerekekről készült képek a betiltása pontosan modellezi a „morális pánik” működését. 2010-ben kirobbant a pedofil-botrány a katolikus egyház és intézményei körül. Az embereket sokkolta, hogy milyen magas számban kerültek elő a papok által elkövetett pedofil bűntettek a világ szinte valamennyi országában. A média a társadalom hiszterizált állapotát kihasználva tovább keltette a botrányt. A társadalom és annak intézményei pedig az eseményeket morálisan túlreagálta.

9 Stefan Koldehoff: Wie pädophil war Ernst Ludwig Kirchner wirklich? Welt online. 2010. 05. 11. <https://www.welt.de/kultur/kunst-und-architektur/article7583849/Wie-paedophil-war-Ernst-Ludwig-Kirchner-wirklich.html>

Ernst-Ludwig-Kirchner: The Drinker, Self-Portrait, 1915. Oil on canvas, 118.5 x 88.5 cm, 32

Germanisches Nationalmuseum, Germany, foto: Kirchner Gallery

Ernst-Ludwig-Kirchner: Artistin (Marcella), 1910, olaj vászonra, 101 x 76 cm, 33

Brücke Museum, Berlin

Ernst-Ludwig-Kirchner: Marcella, 1009-10, olaj vászonra, 76 x 60 cm, Moderna Museet, Stockholm 34

Pedofil vádak miatt többnyire csak fényképeket tiltanak be. Az illetékes hatóságok úgy látszik azt gondolják, hogy a fénykép valóságosabban ábrázolja a világot, mint a festmény vagy a szobor és ami a fényképen látható az mind igaz is. Pedig a digitális fényképezés és a Photoshop használata óta ez nincs így, lásd például Andreas Gursky munkásságát. Tanulságos még, hogy ezek az esetek Európában és az angolszász régióban történtek, ami a világ legdemokratikusabb része és a művészi szabadság e társadalmak alapvető értéke, annyira, hogy a legtöbb ország alaptörvényébe is beleírták, így Németországban is.¹⁰ De úgy látszik, hogy azok a politikusok, akiknek fontos volt a művészi szabadságot törvénybe foglalni hisztérikus állapotban, ezt elfelejtik.

Kérdéses az is, hogy ezek a műalkotások alkalmasak-e a pedofil vágyak felkeltésére, illetve, hogy a pedofilok, ha meztelen gyermekeket akarnak nézni, nincsenek-e jobban kiszolgálva a dark-net sötét világában. Az, hogy ezeknek a gyermek portréknak valóban erotikus töltésük van-e, az leginkább a nézőtől függ. Azért mert egyesek a műalkotásokat nem a megfelelő módon szemlélik, vagy visszaélnek vele, a művészetet szabályozni, betiltani azért sem jó, mert a társadalom is szegényebb lesz tőle és ha konzekvensen vagyunk, akkor be kéne tiltani a kínzó jeleneteket és erőszak túlkapásait bemutató képeket is. Akkor be lennének tiltva a szentek halálát feldolgozó képek vagy az utolsó

ítéletet ábrázoló festmények is, mert azok is valakit sérthetnek. Itt jelezni még, hogy ez a túltolt pedofil hisztéria nem csak a művészetet érinti. Svájcban 2005-ben a mikulások szakmai szervezete megtiltotta a tagjainak, hogy a gyerekeket ölbe vegyék.

Az értekezés írásával egyidőben az ausztráliai Adelaideben, a Blackfriars katolikus iskola előtt leplezték le Porres Szent Márton, XVI. századi spanyol

szerzetes szobrát, amely a szent embert úgy ábrázolja, amint a csuhájából előrántott hosszúkás cipőt egy előtte térdeplő gyermeknek kínálja. A kompozíció bizonyos szögből egyértelműen félreértésekre adhatott okot, ezt az iskola tanulói is észrevették és rengeteg szelfit készítettek a szoborral, így a szobrot a szülők kérésére az iskola vezetői letakarták.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül kiragadnék pár példát azok közül a műalkotások közül amelyeket általam nagyra tartott alkotók jegyeznek, de valamilyen, a fentiekben felsorolt morális szempontból, a megítélésük kétséges lehet.

10 https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz/gg_01/245122
Art. 5 Absatz 3 des Grundgesetzes

- Sally Mann: Emmett, Jessie and Virginia, 1989, from the series Immediate Family 37
- Sally Mann: Virginia at 6, 1991, from the series Immediate Family 38
- Peter Paul Rubens: Cupid Making His Bow, 1614, olaj vászonra, 142 x 108 cm, Alte Pinakothek 39
- Jake & Dinos Chapman, Fuckface, 1994. Courtesy Rennie Collection 40
- Joel-Peter Witkin: A hiúság portréja, 1994, Museum of Contemporary Photography at Columbia 41
- Paul Gauguin: Manao tupapau, 1892, olaj vászonra, 72 x 92 cm A. Conger Goodyear Collection 42
- Edvard Munch: Puberty, 1894-95, olaj vászonra, 151 x 110 cm, National Gallery of Norway, Oslo 43
- Egon Schiele, Girl Undressing, 1914, Gouache and pencil on paper, 47,8 x 30,5 cm 44
- Lewis Carroll: Alice Liddell aged 10, 1858 45
- Kis Róka Csaba: Kitartás, olaj vászonra, 150 x 170 cm 46

INTERJÚK

INTERJÚ KIS RÓKA CSABA FESTŐMŰVÉSSZEL

A doktori értekezésem kérdéseire művész kollégák segítségével próbálok meg választ találni, bevonva a befogadót, aki ebben az esetben egy pszichológus. Az interjúk során két olyan alkotót kérdezek, akiknek a munkássága, művészete számomra izgalmas és fontos, de a társadalom szempontjából a megítélésük kétséges lehet, morális problémát vethet fel.

A beszélgetés előtt megmutattam Csaba képeit Rác Anna pszichológus barátnőmnek. Annával nem a festő személyiségéről beszélgettünk, hanem a festmények befogadhatóságáról és arról, hogy milyen hatással vannak a szemlélőre. Rác Anna meglátásaira hivatkozom a beszélgetés során.

Hecker Péter (H.P.): Kezdjük azzal, hogy én is festek és a stílusjegyeim közé tartozik, hogy a képre ráírom a címet és a cím mindig az, amit a képen is látunk. Ilyen például „A jószívű rendőr kölcsönadja a pisztolyát a síró kisgyereknek” és a képen is ez látható. Ha a te képeidre is ilyen formán címeteket írunk, akkor az lehetne egy cím, hogy „Csodaszarvasra

is emlékeztető szarvasmotívum, aminek a mellkasából patkányok másznak elő és szállnak ki hömpölyögve az égbe, a háttérben egy gyerek-Hitler fog patkányokat, és közben nyilaznak a koponyafejű magyarok és társaik“. Vagy a *Vitalitás* című festményre valami ilyesmit kéne írni: „A temetőben a földből kis úttörők törnek ki, és karókkal, kalapácsokkal egymás faszát verik, közben egy zombi áttöri a faszával a kis pinokkió-orrú úttörőt“. Nagyon mozgalmasak ezek a régi képek, hömpölygőek és mindenki nagyon

lelkes ebben az egész rosszaságban. Ezt én nagyon humorosnak találom, de Rác Anna pszichológus erre azt mondta, hogy ha valaki örül annak, hogy ilyeneket csinál, az szadista.

Kis Róka Csaba (KRCS): Minden valószínűség szerint az egy pszichopata. Ha egy ilyen ember itt lenne közöttünk, az fájna. Hogy ezek így vigyorognak és nagyon lelkesek – ahogy mondtad - ez adja a kép komikumát. Tulajdonképpen vannak ezek a brutális jelenetek és a szereplők a képeken nem komoly arcúak, mint ahogy általában egy történelmi filmben vagy egy horrorfilmben a rémisztő pofák, hidegarcú emberek, akik kiműtik az agyát az élő embernek. Hanem pont az ellenkezője. Amitől talán egyébként borzasztóbb tud lenni, ugyanakkor ez adja a komikumot is. Ez egy hatásfokozó.

HP: Nekem Jake és Dino Chapman testvérek munkái jutnak eszembe a festményeiről.

KRCS: Számomra Goya volt nagyon fontos, meg Susan Sonntag írásai érdekeltek, ebben az időben például az obszcenitás izgatott, ami a képzőművészetben elég ritkán jelenik meg. És akkor kezdted el festeni ezeket a képeket, úgy hogy azok ne legyenek kényelmes festmények. Azt gondoltam, hogy egy festménynek jóval túl kell mutatnia azon, hogy mondjuk amikor ránézünk, szépen befogadjuk, értelmezzük és akkor rendben vagyunk a képpel, és akkor eldöntjük, hogy ez jó, vagy nem jó, például azért mert nincsen jól megfestve. Az izgatott, hogy olyan képeket készítssek, amik „lejönnek” a falról. Amikor ránézel, legyenek benne zavaró dolgok, olyanok amiket kevés esetben látsz festményen.

HP: Hát egyrészt látok, másrészt a mi korunkba szerintem ez fontos. Tarantino megkerülhetetlen vagy a metálzene, ez mind hozza ezt a világot.

KRCS: Igen, de a képzőművészetben ez ritka. Gondolj bele abba, hogy mi az ami úgy általában hájpon van, nagyon kevés, ha a Chapmanékre gondolunk, ők egy szigetet alkotnak, ott van még McCarty, de a nagy tömegben kettő-három ilyen van. A többi az úgy lejebb van és nincsenek annyira szem előtt.

Magyarországon még kevésbé, Magyarország még inkább konzervatív ilyen téren. Engem az a közeg, amiben az egyetemen voltam, azok az évfolyamtársak, meg egyáltalán az a festészet, amit láttam kiállításokon kortárs festészetet, az egyáltalán nem hozott lázba. Ezért gondoltam, hogy olyat kéne csináljak, ami baromira őszintén belőlem jön és ezen túlmutat.

HP: A korai festményeiden nagyon látszik Kósa János hatása, mondtad hogy ő volt a mestered, ő is fest ilyen sokalakos kompozíciókat.

KRCS: Janival érdekes volt már az első találkozásom, ő tanársegéd volt nálunk, de igazából a mesterem volt. Mi egyből egymásra cuppantunk, az első találkozásakor elkezdtünk beszélgetni, mind a kettőnknek a barokk volt egy találkozási pont. Persze Janónak biztos volt hatása. De az egyetemen nem csináltam ilyen jellegű kompozíciókat, csak később.

HP: Nehéz megmondani az ember mit kap a mesterétől. Én Urs Lüthinél tanultam. Mutattam neki a képeimet, nézegette, aztán azt kérdezte: Be fogja kereteztetni? - Nem valószínű.- mondtam. – Akkor kezdjen valamit a kép oldalával. Azóta lefestem az oldalát is. Janó azt mesélte, hogy ő a mesterétől (Sváby Lajostól) azt tanulta, hogy a festőnél mindig legyen bicska. Nem tudja, hogy mit tanult tőle, de bicskát mindig hord magával.

KRCS: Nálam az volt az elsődleges, hogy olyan képeket csináljak, amelyek minél őszintébbek magam felé. Negyedév végén kezdtem el megtalálni azt a nyelvezetet, amit aztán kibontottam később. Annak külön örültem, hogy ez tényleg a vágyaimnak a megközelítése volt, hogy milyen képeket szeretnék látni. Erre mindenki bejött a műterembe, hogy a Kis Róka megőrült.

HP: Melyik festmény volt az? Mi van rajta?

KRCS: Egy 140 – 150 x 200-as (nem egy oltári nagy de nagyméretnek tekinthető), full rózsaszínre lekent kép volt. A bal oldalán egy ülő, zöld szakállas, rózsaszín, pocakos alak, lába keze levágva és a faszához odahajol egy másik ugyanilyen. Mintha nyalogatná a faszát és a kép jobb szélén meg kettő bazinagy fej van – de tök kretén módon, fakezúen megfestve – valami furcsa Y alakú botot szopogatnak. Erre a fél egyetem óránként jött megnézni és akkor láttam, hogy ez működik. Érdekes módon pont ilyen egyetemi közegben, ahol szerintem mindenkinek inkább provokatívnak kellene lennie, mint később. Az a tapasztalatom, hogy nagy tömegben mindig a fiatalok a konzervatívabbak. Számomra kihagyhatatlan még Bacon és Goya, akik szerintem megkerülhetetlenek.

HP: Bacon monoton, mint az elektronikus zene.

KRCS: Baromi szikár és a nagy unalmas felületei nagyon pengeélesek. Ez onnan jön, hogy ő bútortervező volt és a dizájnerek szokták ezeket a nagyon penge rajzokat készíteni. Meg a vonalazások, a térábrázolások, meg a sok üres felület, ez a tervezésből jön. Aztán van benne egy pár gesztus, mint például a húsdarabok.

HP: Nekem kicsit „kocka”, aztán meg van húzva a tér és ettől az egész kezd lefolyni.

KRCS: Zuhan lefele! Egyébként ez az a momentum, ami nekem is az utóbbi időben nagyon fontos. Ez a zuhanás. 2015-ben kezdtem el azokat a képeket festeni, amiken minden lefele húzódik, az anyag is megy lefele – mindig ez jut az eszembe – banális, de minden megy le a földbe.

HP: Olyan mint a lipcsei iskola, de azok csak trehányak voltak és mindig lefolyt a festék.

KRCS: Azt viszont nem bírom, ha fröcsögve folyik le a festék.

HP: Azt én sem szeretem.

KRCS.: Az nekem túl egyszerű, ez hatásvadász.

HP.: Olyan mintha hanyag lenne, de mégse.

KRCS.: Ez a csinált hanyagság.

HP.: És még arra is vigyáz hogy, hogyan folyik le a festék.

KRCS.: Ha én festményen ilyet látok, annak nagyon indokoltnak kell lennie.

HP.: Én nagyon szeretem a Chapman testvérek művészetét. Felolvasok tőlük egy idézetet a morálról és a művészetről, elvégre ezzel foglalkozik a doktori munkám is.

„A morál, mint téma, ha művészetéről beszélünk szinte kiment a divatból. Bizonyos szempontból a művészetéről való beszéd teljesen emelkedett, szinte arisztokratikus. Úgy tűnik, hogy a morál időközben egy alpári vitatéma lett. De ez az idegenkedés, a moráltól protestáns és nagyon ájtatos. Ezért érdekel minket a tudattalan, a tudattalan a mi történelmünkben, a tudattalan a mi civilizációnkban. Talán az embernek ma állandóan új mérföldköveket kell állítania a cinizmusból, hogy világosak legyenek az elfojtó-mechanizmusok, erre szükségünk van, hogy ebben a kegyetlen világban ártatlan szemlélőnek érezhessük magunkat.“

49

KRCS.: Én nem keresek konkrét filozófiát a munkáimra. A tudattalan, az meg egy klasszikus szürrealista módszer. Én már a képzőn nagyon korán elkezdtem foglalkozni a spontán rajzolással. Ez a legegyszerűbb eszköz, a ceruza és a papír, nem kell festéket keverni és nincs idő átgondolni, mit csinálsz. Rengeteg ilyen rajzot készítettem és ez az alapvető módszerem tulajdonképpen a festészetben is. Csak hát az évekbe telt, amíg meg tudtam oldani olajban is.

HP.: Akkor tulajdonképpen ez van a fejedben, a szakállas emberek...?

KRCS.: Most már nem. Amikor visszanéztem ezeket a rajzokat, nagyon sokszor megjelent ez a kopasz szakállas figura, amit ahhoz tudok kötni, hogy nagyon sok keresztény ikonográfias képet néztem – Szent Páltól Jeromosig. Ez volt a dresszkód a szenteknél, kopasz szakállas, néhánynál lehetett kard is. George de La Tour képei és a meztelen férfitest, a festészetben. A meztelen női test ábrázolása a általánosabb a festészetben, miközben ott az a rengeteg féfi akt – például Velasqueznek is A Vulkánusz műhelye vagy Lucian Freudnak a terpeszben álló, lógó pöcsű figurái, és ez jobban érdekelt, minthogy meztelen női testeket fessek.

Kis Róka Csaba: Not everybody gets the same, 2011, oil on canvas, 50 x 40 cm 49

HP.: Mit szoktak írni a művészettörténészek rólad? Szerintük mi az amit csinálsz?

KRCS.: A legutóbbi alkalommal Győrfi Kata írt valahol olyat, hogy «metamodern horror», «morbid klasszicizmus» stb.

HP.: Nincs még ilyen?

KRCS.: Fejből nem tudom. De ez nem olyan lényeges. Ezek a kategóriák figyelemfelkeltőek, aki olvassa a szöveget, annak érthetővé válik, nekem érdekesebb a kép megcsinálása. Ha még fogalmilag sem tudom behatárolni, hogy mit csinállok, az annál jobb.

HP.: Amikor mutattam a képeidet a pszichológusnak, elsőre nem is tudta megnézni rendesen, annyira viszolygott és félt tőlük, miközben amikor analízisben egy skizofrénnel beszélget és a beteg hideg szemmel elkezd mosolyogni és teljes örülségelket beszél, attól nem fél, viszont a te képeidről félt.

KRCS.: Ilyenkor örülök, amikor mondod, hogy ez a pszichológus nehezen vette. Mert ilyenkor azt látom, hogy működik. Lehet, hogy olyanokat szólít meg benne, amit szeretnék megszólítani. Volt egy kiállításom Szombathelyen, ahol nem is nekem hanem egy haveromnak mondta valaki, akinek semmi köze nincs képzőművészethez – kb Picassot ismeri –, hogy teljesen kiakadt. Kérdezte, hogy miért csinálom ilyeneket? Az volt a baja, hogy ha egy horrorfilmet néz, akkor továbbmegy a kép, ez meg itt van, és az nagyon zavarja, hogy nem tud elmenekülni, (mert vagy nézi vagy nem). Van aki egyből veszi

a lapot, de sokan voltak olyanok, akik egyből elutasították, de pár év múlva rájöttek, hogy ez azért nem az, aminek gondolták. Nem az első frontális találkozás döntötte el azt, hogy megértették. Először belül kellett nekik rendberakni. Ez jó, mert az, amit én kitűztem, hogy olyan képeket fessek, amik zavaróak tudnak lenni, ezt ilyenkor látom, hogy működik. Mert ez kikökönt abból a kényelemből, ami akkor van, amikor otthon ülsz a fotelben és minden borzalmat eltolsz magadtól.

HP: Azt is mondta még a pszichológus a képeidre, hogy nagyon közel van a festményeidhez a mesepszichológia. Tehát, hogy ijesztőek a mesék és ezen keresztül a gyerekek meg tudnak élni egy csomó mindent. Nagyon szereti a pszichológus Borremans-t. De szerintem a Borremans felnőttebb mint te vagy én.

KRCS: Decens...

HP: Meg magányosabb is talán. Viszont komoly. Rembradt is felnőtt, a Chapmanék viszont gyerekek.

KRCS: Az infantilizmus az szerintem is jó, nagyon sokan elfojtják magukban a játékosságot, és nem csak művészként. Nem jó, ha az ember felnőtt és elkezd dolgozni és olyan elvárások elé

kerül, amiket komolyan vesz és a gyereket kiírtja magából és az életéből. Ebből jönnek az elfojtások és ez kicsapódik, és lehet hogy az asszonyt üti verí.

HP: Azt is mondta még a pszichológus, hogy van a képeidben a *bohóc effektusból* is valami. Ha egy gyerek meglát egy bohócot, akinek vidám, piros orra van, mosolygásra van húzva a szája, rögtön elsírja magát.

KRCS: Tök jó még sosem hallottam ezt. Egyszer megkeresett sok évvel ezelőtt egy pszichológusnő a Facebookon, hogy szeretne velem találkozni a festményeim miatt, de nem értem rá, aztán elsikkadt a dolog. De nem is érdekelt igazán. Szerintem nálam ez egy klasszikus kamaszlázadás, ez a dac, ami megmaradt bennem, hogy azért se festek olyan képet. Jó ez a nem felnőtt művészet, Borremans és Luc Tuymans felnőttek.

HP: Igen Tuymans-tól a rákos nő tekintete, az nagyon súlyos.

KRCS: Az én képeim közel sem ilyen borzasztóak, mint ezek. A borzalmakra való figyelés az életösztön. Régen, amikor még nem volt ilyen jó a hírszolgálat, az emberek lovaskocsival mentek valahova és hallották, hogy itt pestisjárvány van, és akkor keresniük kellett egy másik utat. Figyeltek a borzalmakra, azért hogy elkerüljék a veszélyes helyeket. Érdekes, hogy az ember falja a kis borzalmakat, de a nagyokat eltávolítja magától. Így volt valahogy a jugoszláv háborúval is.

HP.: Erről az jut az eszembe, hogy én gyerekkoromban állandóan csatajeleneteket rajzoltam. Jöttek a vadászrepülőök, bombáztak, golyószórtak és folyt a vér. A te képeidben is látom ezt a gyerekes lelkesedést.

54

KRCS.: Ez az, amit érdemes megőrizni alkotóként. Ezért én nem is tudnék soha olyan szikár művészetet csinálni. A Tuymans-nal incselkedtem különben, főleg az egyetem alatt, hogy mi lenne, ha én is kipróbálnék egy ilyen szenttelen stílust, egy nihilista festészetet. A flamandok komolyak, az angolok teljesen örültek, – gondolj a popzenére – és nagyon innovatívak.

HP.: És a magyarok?

KRCS.: Bármelyik korszakát megnézed a magyar művészetnek, mi sül ki belőle? Nézd meg a Mátyóki Ádám korától a B. kategóriás festőket, mert ő nagyon jó volt. A nevüket sem tudjuk, viszont maradtak fenn festmények a múzeumokban. Nagyon rossz képeket festettek, pálcikafigurának tekinthetők az alakok egy Tintoretto mellett. Vannak a képeken huszárok, szar az arcuk, szar a szemük. Kis múzeumokban lehet ezeket a festményeket megtalálni, a 48-as múzeumban például. Egy időben ezeket nézegettem, ez jellemzi a magyar festészetet. Teljesen értelmezhetetlen. Nekem ez a korszak azért volt izgi, mert ez a korszak volt a nemzeti öntudatra ébredésünk, és próbálták ezt a művészettel is reprezentálni. De ezek nagyon rossz festmények voltak, ha összehasonlítod az akkori francia festészettel.

55

HP.: Itt ülünk a műtermedben, itt vannak az új képeid. Nagyon tetszenek! Visszajött a humor. Nekem fontos a humor. Ha valami egy kicsit vicces, akkor sokkal jobban át tudom magam adni annak a dolognak. A „Weltschmerz“ című kiállításod eléggé busongó volt.

KRCS.: Az szigorúbb volt. Tudod mi van a humorral? Még élesebbé teszi a dolgokat. A filmekben is a humort szeretem, akármilyen komoly, legyen benne valami humor, lehet az akár durva irónia is. Ha egy filmnek a 90 % tragikus, de van benne egy kis humor, az olyan kontrasztot teremt, ami által értelmezhetővé válik a film. Ez olyan, mit a színek. Ha egy narancsszínt akarsz kiemelni, azt nem fogod tudni a vörössel, hanem egy ellentétes színt kell feltenni. Akármilyen keveset is, attól fog működni.

HP: A régi képeiden sok figura van. Azokkal rengeteg meló volt. Az egészet így kitalálni: a kép szerkesztését, a figurák mozdulatait, hogy az egész működjön.

A *Weltsmerzben* már visszavettél, tehát általában egy figura van, és itt vannak az új képek, amiken megtartottad az egyalakos ábrázolást, de visszajött a humor.

KRCS: Nálam a redukálás egy hosszabb folyamat volt. Már öt éve csináltam a sokalakos műfajt és volt belőle egy kiállításom az ACB-ben. Gondoltam, hogy ezen változtatnék és

egyszerűsíténék. Ennek volt a csúcspontja a *Weltsmerz*. Azok a lépcsők, amikod a vezettek, azok sajnos nem voltak láthatóak itthon, mert volt kiállításom Svájcban, Hollandiában, meg Bécsben de akkor ezek a lépcsőfokok itthon kimaradtak sajnos. Jó lett volna, ha ez itt is látszódik. Most ezeket az örvényléseket csinálom. Szerettem volna megint egy kicsit bővérebb ügyet csinálni.

HP: Nagyon szépek...

KRCS: Nagyon szubjektív az, hogy mit tartunk szépnek. Például, ha az ember sok zenét hallgat, egyre elvadultabb zenét keres. Én olyan zenét hallgatok, amiket másoknak már nem rakok be, mert egyszerűen hallgathatatlanak tartják. Én meg azt látom bennük, hogy érzékenyek, hogy jó bennük az a kis bepontoszás azzal a lábdobbal, közben az egész zene tők absztrakt és ugyanez van a festészetben is.

HP: Szerintem minél jobban haladunk bele abba a dologba, amit csinálunk, úgy veszítjük el az érzékenységünket.

KRCS: Amitől radikálisabb is lesz a művészetünk. Mindig nagyobb adag kell, mindig extrémebb kell. Én magamnál ezt érzem: mindig valami olyasmi kell, amit még nem ugrottam meg, mert ami már megvolt, azt tudom és unom. Most az ujjakkal játszom és a kezekkel, torzítgatom őket. Nagyon sok ujj gyűrődik, és akkor ez tulajdonképpen absztrakt festészet lesz. Ha külön nézegeted őket, jössz rá, hogy ezek ujjak.

HP: Mit gondolsz Szőlősi Gézáról?

KRCS: A Gézánál nem látom ezt a játékoságot, nála minden szigorúbb. Megjelenésében lehet hogy játékos, például a kitenpáncélos szobrai. De alapvetően ezek mániákus melók. Ő úgy is gondol dolgokra, ahogy csinálja, olyan mintha nála nem lenne egy áttét. Abban, amit én csinálok van egy eltávolítás. Tehát a sokalakos képeknél nem úgy gondolom, hogy meg kell láncfűrészelné az embereket, pont az ellenkezője visz.

A beszélgetés előtt, mint Kis Róka Csaba esetében, most is, megmutattam Szöllősi Géza munkáit Rác Anna pszichológus barátnőmnek. Annával most sem a művész személyiségéről, hanem a munkák befogadhatóságáról beszélgettünk és arról, hogy milyen hatással vannak a szemlélőre. Rác Anna meglátásaira hivatkozom a beszélgetés során. A dolog pikantériája, hogy Anna édesapja vadász és a lakásuk tele van, az édesapja által lőtt és kitömetett állat trófeákkal.

Hecker Péter (H.P.): Szerintem a művészet az nem egy biztonságos dolog, illetve akkor izgalmas, ha nem kényelmes megúszós dolog.

Szöllősi Géza (Sz.G.): Nézd van itt pár fotós, (közben a laptopon már keresi, és mutatja) az egyik pl. a Robert Mapplethorpe. A munkáit hitelesíti az életével. Önazonos. Mindegy, hogy portrét, aktot, vagy virágot fotóz, a képek nagyon Mapplethorpe-osak. Használ modelleket, de nem használja ki őket. Látszik, hogy érdekli a modell és saját magát is belerakja ezekbe a munkákba. Az jön át ezekből a fotókból, hogy nagyon őszinte.

Itt van Andres Serrano. Ő is használ modelleket, de az az érzésem, hogy nem érdekli az ember. Van a modellben valami, ami megfogja, az a képen rajta is van, de inkább csak használja, kihasználja a fotói tárgyait.

Aztán itt van Joel-Peter Witkin. Ő is használ modelleket, de az az érzésem, hogy közelebb áll a modelljeihez. Úgy érzem a fotóival valami nagyon emberit akar közölni velem. Amikor már eldőlt, hogy művészeti egyetemre megyek, de

még nem kezdtem el, a szüleimmel voltunk New Yorkban a MOMA-ban. Ott láttam először Witkin fotókat és lenyűgöztek, az egész múzeumban ezek voltak nekem a legfontosabbak.

HP: A „Hús-projekt“ furcsa hatással van rám. Egyrészt viszolygok ezektől a tárgyaktól az anyaguk miatt, másrészt tudom, hogy húsból húst formálni, az realizmus. Harmadrészt, ha úgy nézem ezeket az objekteteket, hogy eltekintek az anyaguktól, akkor meg már nincsenek rám olyan erős hatással.

SZG.: Az állati húsból készült emberábrázolások jobban hasonlítanak az emberre, mint a fém, fa, kő stb. Igazi „natura morta“ a halott természet szimulakrumként¹¹ újraéled. Amikor elkezdtem hússzobrokat készíteni nem gondoltam arra, hogy tulajdonképpen halottakat teremtek. Így amikor rájöttem erre, ebbe az irányba vittem tovább a projektet. Eleinte

önarcképet, portrét varrtam össze húsból, aztán a „Szerelmeim“ sorozatban női medencéket. Ők a szerelmeim, akik elhagytak. Tulajdonképpen ezek is portrék, nevük van, a kis tárgyaikat, hajcsat, fülbevaló, stb. beépítem a szobrokba, így életre kelnek.

HP: A „Hús-projektre“ azt mondta a pszichológus, hogy ami torz, beteg, vagy halott, az a mi társadalmunkban tabu.

SZG.: Furcsa dolog ez. Az emberek imádják a testet, a húst, lásd: sport, divat, szex, kaja. Hermann Nitsch szerint a hús tényével való szembenézés az emberi lét egyik alapvető konfliktusa. A halott hús tabu és emiatt nagyon erős a viszolygás vele szemben, ezért van, hogy az objektjeim erős reakciókat váltanak ki a nézőkből, semmi esetre sem közönyösek, és ezért gondolom, hogy jól is működik. Másrészt, ha a művészet szexről, erőszakról, halálról szól, az problémás. De ha bekapcsolod a tévét főműsoridőben és elmúltál 12 éves, akkor nézheted

valamelyik helyszínelős sorozatot, amelyekben mindig van egy erős, a nekrofil erotikára épülő klip. Ha ez a mainstream médiába belefér, akkor miért beszélünk itt tabukról.

HP: Igen. A pszichológus is azt mondta, hogy meztelen nőről enni azért keményebb.

SZG.: A művészetben szerintem olyan dolgokat kell megcsinálni, amit az ember szívesen látna, de még nincs. A „Hús-projekt“ szobraimat fehér posztamenseken akváriumokban állítottam ki a *Decadence Now* kiállításon Prágában. Működött, de valami hiányzott. Aztán a First Blood kiállításon a Roham galériában berendeztem egy asztalt, mintha a munkaasztalom lenne és arra kerültek az eszközök, amivel a szobrokat készítem, mint otthon a konyhaasztalon. Megmutatom, hogy mennyire hétköznapi a készítés módja. Jó lenne elvinni a végéig. Jó lenne egy akciót csinálni, ahol fehér gumikesztyűben nézők előtt készíteném el az objektet, de nem vagyok egy szereplős típus, a fikciós háttérleányem nem akar kijönni a színpadra.

HP: Tényleg! A *Decadence Now!* kiállítás az egy komoly dobás volt nem? Ott világklasszis művészekkel állítottál együtt ki?

SZG.: Otto M. Urbán a kiállítás kurátora a munkáimat egy bizar férfi magazinban látta és ez alapján hívott meg. A kiállításon az objektjeimet egy gyönyörű neoreneszánsz teremben lehetett látni Witkin, Cindy Sherman fotóival és a Chapman testvérek és Jeff Koons szobraival. Nagyon komoly művészek vettek részt a Rudolfinum Galériában,

- 11 A Simulacrum fogalma Titus Lucretius Carus, a római atomista filozófushoz és költőhöz vezethető vissza. Az atomisták azt gondolták a látásról, hogy a tárgyakról kicsi, finom rétegek válnak le és ezek a szemünkben a recehátyán nyomot hagynak. Ezeket a leváló rétegeket nevezték Simulacrumoknak.) (<https://de.wikipedia.org/wiki/Simulacrum>)

Jean Baudrillard nevéhez köthető a hiperrealitás fogalmához szorosan kapcsolódó szimulákrum-elmélet is. A francia gondolkodó szerint a jelenkor emberének realitása egyre bizonytalanabb, már-már csak illúzió, és világát olyan modellek - a szimulákrumok - népesítik be, amelyek helyettesítik és elpusztítják a valóságot. (http://hvg.hu/tudomany/20070307_elhunyt_jean_baudrillard)

Szőllősi Géza: *My Loves / Snow White*, 2010, animal flesh, formaldehyde /backside/ 61

Szőllősi Géza: *My Loves / Min from China II.*, 2010, animal flesh, formaldehyde, *Decadence Now!* 62

többek közt Matthew Barney, Gilbert & George, Helnwein, Damien Hirst, Pierre et Gilles, Araki, LaChapelle, ORLAN, Keith Haring, stb. Nagyon sokat vártam ettől a kiállítástól, de sajnos nem lett belőle nemzetközi karrier.

HP: A szex talán a legfontosabb dolog az életben. Az embert majdnem az egész életén keresztül szinte csak ez mozgatja, és most, hogy ennyi női nemi szervet láttam itt a computeren felmerült bennem, hogy a szerelem és a szex az agyban játszódik le, a nemi szervek csak eszközök. Szóval a szobraidról nem a szex jut eszembe, hanem a metafora vagy a fétis.

SZG.: Furcsa, hogy hogyan reagáltak a nők most, hogy a nőművészet ennyire beleilleszkedett a kortárs művészetbe. Az egyik fajta reakció az volt, hogy „takarodj te beteg vagy“ a másik reakció hogy, „Géza te ennyire szereted a pinát?“. Ha van „szív“ és „agyművész“, akkor én agyművész vagyok. Ezek a projektek jól átgondoltak és nem a személyiségem megtestesülései. Fogásokat keresek a kultúrán, aztán a művészet segítségével az ellentmondásokat láthatóvá teszem. Tulajdonképpen amit az egész projektről gondolnak az emberek és rám vonatkoztatják, az csak egy szerep. Van egy alteregóm, aki varja a húsokat, vagy a szobrokkal együtt a fotókon megjelenik, mert ez egy olyan művészet, amiben a művésznek is jelen kell lennie, de csak mint színész. Szóval ez nem nagyon jön át, néha megkapom, hogy „sorozatgyilkos lenne, ha

nem lett volna művész“. Mondjuk a sorozatgyilkosoknak két fajtája van, az egyik fájdalmat akar okozni, szadista, a másik fájdalommentesen öl, nem is szereti az ölés gesztusát, neki csak a test kell. Én a második típusba tartoznék, ha az egésznek lenne valami értelme. A Hús különben dekadens és szép, gondolok itt a barokk csendéletekre. Az emberek mindig is vonzódtak az ilyen dekadenciákhoz. A dolog egyébként még tart, időről-időre csinállok egy-egy hússzobrot, nem úgy mint a „My Pets“ projekt, azt már inkább lezártam.

HP: Azt miért tekinted egy lezárt projektnek?

SZG: Nagyon sokan foglalkoznak taxidermiával. Ez inkább egy olyan hobby, mint a horgászat és ez annyira nem érdekel. Vannak könyveik, magazinjaik, boltjaik, ahol kitöméshez szükséges eszközök beszerezhetőek. De mondjuk egy hatalmas bölényt azért még csinálnék, ha lenne hozzá bőröm.

HP: Hogy készülnek ezek az objektok?

SZG: Semmi extra: a tartósított állatbőr felhúzzom egy hungarocel gömbre és megvarrom. Vagy a nyuszikat egy olyan formára húztam fel, mint a Jeff Koons „Rabbit“-ja. Szeretem azt a szobrot az egy elég tökéletes forma. A lényeg, hogy a bőrt ne az állat vázához hasonló modellre, hanem valami másra húzzam fel. A kitömött rókámmal címlapra kerültem egy könyvben, ami az elrontott, ügyetlen taxidermiákat dolgozza fel.

HP: A „My Pets“ is hasonló elv alapján működik, mint a „Flesh“ projekt...

SZG: Igen és nem! Elkészítettem a tehén-gömbfejeket, és láttam, hogy a végeredmény nem tehén, hanem egy nagyon élő és „szuperédi“ objekt lett, de mégis van benne valami kegyetlenség, és szomorúság is, mert halott. Emiatt a kettős érzés miatt működnek.

Jeff Koons: Rabbit, 1986, stainless steel, 104.14 x 48.26 x 30.48 cm, fotó: Douglas M. Parker Studio, 65

Szőllősi Géza: Bunnies / Csumik 66

Szőllősi Géza: cím 67

Kat Su: Crap Taxidermy, Ten Speed Press (September 9, 2014), cover 68

HP: A „Suzuka“ képek szereplői is nagyon édesek. Van neked ilyen?

SZG.: Nem. Nagyon drága, nincs nekem ilyen otthon. A babák képeit katalógusokból vágtam ki. Tulajdonképpen ugyanúgy jártam el, mint a többi projektjeimnél is, újrahasznosítok. Kivágom a mintákat és más formában, tartalommal újra összeillesztem őket. Ez a gondolkodásmód

teljesen általános a posztmodernben.

HP: Nagyon kedves arcuk van. Mint egy kiscica, az ember szeretné birtokolni.

SZG.: Ezek a babák nem hasonlítanak az európai guminőkre. Finomabbak, kedvesebbek, személyiségük, és nevük van. Nem csak szexre használják őket, együtt élnek velük, öltöztetik őket, gyengédséggel tekintenek rájuk, all in one bábuk, és gondolom azért gyártják őket ebben a formában, mert japánban igény van rá.

A történet az, hogy Suzuka és barátnői fényképeket készítenek az életükről és a fotókat rövid szövegekkel kommentálják. Próbáltam őket olyan helyzetekbe hozni, ahol konfliktusba kerül a baba létük a valódi élettel. Néhány képnek én is szereplője vagyok, így része lettem Suzuka és barátnői történetének.

HP: Erről a melóról eszembe jutnak a manga képregények is.

SZG.: Igen. A japánok imádják a pop kultúrát, és nagyon jók is benne. Sokat hozzá tesznek a nemzetközi popkultúrához. Az anime, Godzilla, a mangák, japán és koreai pop bandák

Szőllősi Géza: My Grandmother, Mahuyu and Me, 2006, 70x100 cm, lamda print on aluminium 69

Szőllősi Géza: Kaori recites her lesson in front of the blackboard, 2006, 70x100 cm, lamda print on aluminium 70

Szőllősi Géza: Akari, the best voice in the choir, 2006, 70x100 cm, lamda print on aluminium 71

világhírűek. Tokióban 7-10 emeletes manga bevásárlóközpontok vannak, ahol minden van: játékok, képregények, jelmezek, filmek (a manga horrortól a manga pornóig) stb.

HP.: Mit gondolsz a Kis Róka Csaba munkáiról?

SZG.: Nagyon bírom a régi sokalakos, háborús képeit, nagy sikere is volt vele. Ezek az egyalakos újabb képei annyira nem jönnek be. De én nem értek a festészethez. Ez érdeklí, nyilván ezért megy ilyen irányba. Képzőn végzett, klasszikus festészetet tanult, én az iparon végeztem, és grafikát tanultam. Máshonnan jövünk, más dolgokat tartunk fontosnak.

ÖSSZEGZÉS

Doktori értekezésemben a 21. századi társadalom morális érzékét és a művészetek kapcsolatát vizsgálom néhány európai és amerikai példán keresztül. Kutatásom során az alábbi kérdésekre keresem a választ.

Létezik-e amorális, de művészileg értékes műtárgy? / Mi az, ami amorális lehet egy műtárgyban? / Mondhatjuk-e, hogy a műtárgy vonatkozásában a morál az esztétika? / Mondhatjuk-e a morál helyett, hogy politikus, szociális, társadalmi?

A társadalom morális ítélete koronként változó, gyakran gyorsan változó és megvan az a tulajdonsága, hogy felülírja a régi korok ítéletét, az aktuális közízlés és erkölcs alapján, újraformálva a kultúrát, átírva a történelmet, elfedve tényeket.

A média szenzációkeltő és leegyszerűsítő tevékenysége nyomán, a kevésbé jelentékeny problémák is jelentősek lesznek, kiterjednek és túlreakciót váltanak ki, morális pánikba ejtve tömegeket. A probléma megismerése és kezelése helyett a korlátozás és a tiltás kap nagyobb szerepet.

Vannak műalkotások, melyeknek morális hiánya a befogadót eltávolítja a műtárgytól, illetve attól, hogy koncentráltan foglalkozzon vele.

És ha vannak műalkotások, amelyeknek morális hiánya a befogadót eltávolítja a műtárgytól, illetve attól, hogy koncentráltan foglalkozzon vele, akkor a morális hiány, esztétikai hiány is egyben.

Jelen értekezés olyan példákat sorol, amelyeket itt és most a társadalom veszélyesnek vagy károsnak tart.

Vizsgálatomat három egymást is fedő síkon folytattam:

Szintér – múzeumok, kultúrpolitika
Művész / műtárgy
Befogadó

A következő fejezeteken keresztül tárgyaltam a válsztott téma jelenségeit:

Letakart, eltakart műtárgyak
Morális pánik
Interjú Kis Róka Csabával
Interjú Szöllősi Gézával

MESTERMUNKA

Művészeti tanulmányaimat a kasseli Gesamthochschule művészeti karán végeztem, a képzésre egy fotókból álló portfólióval vettem fel. A fotószakon professzorom Floris Neusüss volt, őt leginkább a fotogram izgatta, de támogatta diákjai más irányú fotós tevékenységeit. Nekem határozott szándékom volt, hogy az egyetem elvégzése után is fényképezéssel foglalkozzak, de problémám volt azzal, hogy mindaz ami a fejemben volt, és amit a fényképen megszerettem volna mutatni, az csak távoli kapcsolatban volt az eredménnyel. Rájöttem továbbá, hogy hiányzik belőlem a kellő pontosság és a türelem ahhoz, hogy jó fotós lehessenek. Ezért kialakítottam egy másfajta munkamódszert. Mivel a fényképek tökéletes valóságábrázolása továbbra is izgató, tőlem függetlenül készült fotókkal kezdtem el foglalkozni. A fotókat újságokból, magazinokból vágtam ki, majd számítógépen hozzátettem, vagy elvettem belőle különböző elemeket. Az így készült tervek szöveggel láttam el, a végeredményt lealapozott festővászonra szitáztam. Emellett elkezdtem autodidakta módon festeni is.

72

Az egyetem elvégzése után került a kezembe Kardos Sándor operatőr fotógyűjteményének, a Hórusz archívumnak egy katalógusa, amiből egy fénykép nagyon megtetszett és megfestettem. A végeredménnyel annyira elégedett voltam, hogy felkerestem Kardos Sándort és megkértem engedje meg, hogy átnézzem a gyűjteményét és, ha találok valami számomra érdekeset, járuljon hozzá, hogy azt megfessem. A Hórusz Archívumból engem leginkább a privát / amatőr fotók érdekeltek, amiket Kardos úgy gyűjtött, hogy nagy, fényképeket előhívó üzletekből elhozta azokat a képeket, amikkel az előhívás során valami hiba történt, és ezért nem adták oda a megrendelőknek. Miután Kardos archívumából mindent elhoztam, ami érdekelt,

elkezdtem magam is ezzel a módszerrel fényképeket gyűjteni, illetve most már az interneten, különböző sajtó orgánokban is keresem a témáimat. Az így kiválasztott fotók sokszor csak kiinduló pontként szolgálnak, elindítanak egy-egy gondolatot. Máskor az egész kompozíciót átvesszem, de az is előfordul, hogy minden előkép nélkül teremtek egy abszurd szituációt. Így a különböző médiumokhoz elég bonyolult viszony fűz. Festői stílusom, leginkább a képregényeket idézi, színes, erősen kontúros, vonalas elemekkel dolgozom. A valóságot játékosan, humorosan, de kritikusan, és egy kicsit megcsavarva próbálok ábrázolni. Munkáim társadalmi, politikai vonatkozásai miatt egyszerre szatirikusak és komolyak. Ezzel az alkotói szemlélettel készült mestermunkám is.

A MESTERMUNKA KÉPEI

73
74

75

Férfi kakással, 2015, 73
145 x 110 cm, akril vászonra

Pszichedelikus mangelica, 2016, 74
145 x 140 cm, akril vászonra

Juhászok kolbásszal, 2015, 75
145 x 125 cm, akril vászonra

KÉPEK FORRÁSA

- 01 http://www.bumm.sk/uploads/news/542/117542/munkacsy-trilogia-pakh-imre-birosaghoz-fordul-a-golgota-vedette-nyilvanitasa-miatt_117542.jpg
- 02 http://www.kulturstiftung.de/wp-content/uploads/2015/06/4_Marees-Die-Labung-Museum-Wiesbaden.jpg
- 03 https://www.qgmbh.de/public/_processed_/a/d/csm_WendeRueckseitenansicht_953d969913.png
- 04 <https://i.ytimg.com/vi/00j93E29Yz0/maxresdefault.jpg>
- 05 https://pbs.twimg.com/media/CZy_0-RWAAEgAe7.jpg:largehttps://www.q-gmbh.de/public/_processed_/a/d/csm_Wende_Rueckseitenansicht_953d969913.png
- 06 <https://nteb-mudflowermedia.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2014/07/iranian-christians-killed-for-their-faith-in-iran-sharia-law.jpg> Пресс-служба Президента России
- 07 [https://en.wikipedia.org/wiki/File:Hassan_Rouhani_\(2017-11-22\)_03_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/File:Hassan_Rouhani_(2017-11-22)_03_(cropped).jpg)
- 08 <http://www.20min.ch/ausland/news/story/Irans-Rohani-stoesst-auf-nackte-Tatsachen-31332394#showid=160382&index=9>
- 09 <http://www.20min.ch/ausland/news/story/Irans-Rohani-stoesst-auf-nackte-Tatsachen-31332394#showid=160382&index=8>
- 10 <https://artportal.hu/magazin/real-hungary-becsben-de-tenyleg-real/>
- 11 az Art from Guantánamo Bay kiállítás jóvoltából <https://artportal.hu/magazin/tiz-orzag-ahol-2017-ben-cenzuraztak-muveszetet/>
- 12 <https://i1.wp.com/www.irequireart.com/blog/wp-content/uploads/F5QdwwfWNO5x17veUcrWofg-PICASSO-FEMMES-DALGER-%C2%A9-2015-Estate-of-Pablo-Picasso-Artists-Rights-Society-ARS-New-York.jpg>
- 13 <https://metrouk2.files.wordpress.com/2015/05/blurred.jpg>
- 14 https://i.guim.co.uk/img/media/ff17588687d646d61d88749870f435740bdd41d3/2003_476_2022_1213/master/2022
- 15 http://www.telegraph.co.uk/content/dam/news/2017/01/02/JS116975327_wwwalamycom_Fountain-of-Neptune-Bologna-Italy-Image-shot-09-2014-Exact-date-unknown_trans_NvBQzQNjv4Bqfj2T7eQCSx_u7GLXBEO1Qc3toy0IVKH7E59Qfp6vcH8.jpg?imwidth=1400
- 16 <https://artslimited.files.wordpress.com/2013/03/facebook-censors-french-art-nude.jpg>
- 17 <https://i2-prod.mirror.co.uk/news/technology-science/technology/article5981821.ece/ALTERNATES/s615b/Racist-tweet.jpg>
- 18 https://lh3.ggpht.com/O0ZBt5GjaCuI1UENRTLmWf_fTqoKpKnKpV4MNRm02GqIsivL7AYX_g_k3b5
- 19 <https://1gr.cz/u/n4/pouzijte-tlacitko-sdilet.gif>
- 20 <https://www.michelangelo-gallery.org/thumbnail/112000/112864/slider1140x520/The-Last-Judgement.jpg?ts=1459229076>
- 21 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/15/Pompeya_er%C3%B3tica5.jpg

22 https://pre00.deviantart.net/05a7/th/pre/i/2005/195/7/4/priapus_fresco__pompeii_by_pylo.jpg

23 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Poussin_-_hymenaeus01.jpg

24 <https://news.artnet.com/app/news-upload/2017/12/Balthus-Therese-Dreaming.jpg>

25 <http://1uyxqn3lzdsa2ytyzj1asxmmmpt.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/09/Balthus-The-Guitar-Lesson.jpeg>

26 <https://uploads0.wikiart.org/images/balthus/young-girl-asleep-1994.jpg>

27 <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/a7/1f/bb/a71fbb892832a488d7fac1f916f9b9aa.jpg>

28 <https://i.pinimg.com/736x/e1/1c/97/e11c977e0755043c3f32e56170247d52--polaroid-.jpg>

29 <https://www.tierneygearon.com/exhibitions/i-am-a-camera/i-am-a-camera-gallery/>

30 <http://www.artnet.com/Images/magazine/features/jones/jones10-1-09-19.jpg>

31 https://media.mutualart.com/Images/2009_07/24/0225/602376/427f40b6-64e1-47a7-8b7a-92638f5a93df_g_570.Jpeg

32 <http://www.zucapaca.com/wp-content/uploads/Ernst-Ludwig-Kirchner-1915-the-drinker-self-portrait.jpg>

33 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e0/Ernst_Ludwig_Kirchner_-_Artistin_%28Marzella%29.jpg

34 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b8/Kirchner_1909_Marzella.jpg

35 <http://www.abc.net.au/news/image/9180774-3x4-700x933.jpg>

36 <http://www.delabahia.com.ar/wp-content/uploads/2017/11/1-474.jpg>

37 http://sallymann.com/wp-content/gallery/family-pictures/Sally_Mann_Family_Pictures_03.jpg

38 http://sallymann.com/wp-content/gallery/family-pictures/Sally_Mann_Family_Pictures_16.jpg

39 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e9/Peter_Paul_Rubens_-_Cupid_Making_His_Bow_-_WGA20286.jpg

40 https://news.artnet.com/app/news-upload/2017/09/Chapman_Fuck-Face-1-1260x1920.jpg

41 <http://m.blog.hu/ma/maimanohaz/image/witkin/witkin006.jpg>

42 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/09/Paul_Gauguin_-_Manao_tupapau_%28The_Spirit_of_the_Dead_Keep_Watch%29.JPG

43 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1e/Puberty_%281894-95%29_by_Edvard_Munch.jpg

44 https://theredlist.com/media/database/fine_arts/arthistory/painting/xix/symbolisme/egon-schiele/015-egon-schiele-theredlist.jpg

45 http://4.bp.blogspot.com/-QdwJ35d4HFs/U3FVO7-Mi_I/AAAAAAAAAPY/cD14Cm7lfzw/s1600/Alice_Liddell_hobo.jpg

46 https://www.celesteprize.com/_files/opere/2012_59029_152712.jpg

47 <http://acbgaleria.hu/content/mgallery/publicimg/0015/1562.jpg>

48 <http://acbgaleria.hu/content/mgallery/publicimg/0021/2134.jp>

49 https://www.celesteprize.com/_files/opere/2012_59029_152712.jpg

50 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ae/Vel%C3%A1zquez_-_La_Fragua_de_Vulcano_%28Museo_del_Prado%2C_1630%29.jpg

51 http://4.bp.blogspot.com/-KWtTP4mPs-E/UJhH_33AXFI/AAAAAAAAAIA/eSD4ICfTrlg/s1600/Domination+25x30cm+2011.jpg

52 https://modernartnotespodcast.files.wordpress.com/2015/03/mb2010_13-1200.jpg

53 http://www.tate.org.uk/sites/default/files/styles/width-600/public/images/luc_tuymans_diagnostische_blick_iv.jpg

54 http://3.bp.blogspot.com/-crhytpTC9Y8/UJhH7_bUwrl/AAAAAAAAAHw/LkRyL2oklls/s1600/Boring+nature+40x30cm+2011.jpg

55 http://dka.oszk.hu/018700/018746/Than_tapiobicskei_utkozet2_1849_nagykep.jpg

56 <http://vaskarika.hu/images/gallery/1/f/f/1ffc10be.jpg>

57 Rácz Anna jóvoltából, fotó: Rácz Anna

58 http://old.likeyou.com/gfx/r_mapplethrope_asprey_05.jpg

59 https://i.guim.co.uk/img/media/85b5c0ba3d6036d58729076b5ef59de798ee2937/0_43_3465_4157/master/3465.

60 https://www.vincentborrelli.com/pictures/100127_6.jpg?v=1416423037

61-63 <https://www.gezaszollosi.com/project-flesh/>

64 <https://www.gezaszollosi.com/my-pets/>

65 https://www.thebroad.org/sites/default/files/art/koons_rabbit_2.jpg

66 <https://www.gezaszollosi.com/my-pets/>

67 <https://www.gezaszollosi.com/my-pets/>

68 <http://lostininternet.com/wp-content/uploads/2015/11/crap-taxidermy-kat-su-01-750x500.jpg>

69-71 <https://www.gezaszollosi.com/suzuka/>

72-75 fotó: Pecsics Mária

BIBLIOGRÁFIA

Danto, Arthur C.: Borotvaélen. Robert Mapplethorpe fényképeszeti vívmányai. Budapest, Enciklopédia Kiadó, 2004. 124 p. ISSN 15891984

Koetzle, Hans-Michael: Fotóikonok. Képek és történetük 2. kötet. Budapest, Vince Kiadó, 2003. 194 p. ISBN 3822825794

Lucie-Smith, Edward: XX. századi művészek élete. Budapest, Glória Kiadó, 2000. 352 p. ISBN 9789639283121

Kitzinger Dávid: A morális pánik elmélete. In.: Replika 40. 2000-06-01, 23–48. p.

Morális pánik, Replika 40 2000-06-01, 23–95. p

Munkácsy-olvasókönyv In: ENIGMA XII. évf., 2005., 43-44. sz., Budapest, Meridian-2000 Kiadói Oktatási és Művészeti Bt., 2005. 272 o. ISSN 12188069

Nolde, Emil: Mein Leben. Köln, DuMont, 2008. 427 p. ISBN 9783832190644

Rewald, Sabine (ed.): Balthus - Cats and Girls: In Zusammenarbeit mit dem Metropolitan Museum of Art, New York, Schirmer Mosel, 2013. 192 p. ISBN 9783829606479

Sonntag, Susan: A szenvedés képei. Budapest, Európa Könyvkiadó 2004. 144 o. ISBN: 9630776316

CURRICULUM VITAE

ISKOLÁK:

2012-2015 Magyar Képzőművészeti Egyetem, Doktori Iskola
1990-1996 Kassel, Gesamthochschule, Vizuális Kommunikáció szak
1994–1996 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Intermédia szak - vendéghallgató

DÍJAK, ÖSZTÖNDÍJAK:

2007 Budapest Főváros Önkormányzat és a Budapest Galéria ösztöndíja - Lisszabon
2006 Római Magyar Akadémia képzőművészeti ösztöndíj
2000 A Magyar Aszfalt Kft. (ma: Strabag) Festészeti díja - II. helyezés
1998 EMARE média-művészeti ösztöndíj, Werkleitz- Németország

VÁLOGATOTT EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:

2017 „Mari Travel / Peti Trans 2.” – Pecsics Máriával – Libella, KocsmArt
2017 Hecker Péter egyéni kiállítása – 3. Tájidegen Művészeti Szabadnapok Fesztivál, Lila ház, Szentgotthárd
2015 “Minden redben” – Barakonyi Szabolccsal – Deák Erika Galéria, Budapest
2014 “Apa be tudja gyúrni a fülét” – Erikson Galéria, Budapest
2013 „Magyar tejföl” - 2B Galéria, Budapest
2011 „Small Talk” – Radák Eszterrel – Virág Judit Galéria, Budapest
2011 „Apa fotóz” – Portrék – Óbudai Társaskör Galéria, Budapest
2011 „L’art pour L’art” – Deák Erika Galéria, Budapest
2008 „Mari Travel / Peti Trans” – Pecsics Máriával – Faluház, Leányfalu
2008 „Csendéletek” – Gerber Pállal - Deák Erika Galéria, Budapest
2007 „Festő-sírok” - Deák Gyűjtemény, Székesfehérvár
2007 „Hotel Caravaggio” - Deák Erika Galéria, Budapest
2006 Volksbank Galéria, Budapest
2005 „Apa kézenáll” - Deák Erika Galéria, Budapest
2004 Art-Zloty, Berlin
2004 „Hecker Travel”- Karton Galéria, Budapest
2003 Karton Galéria, Budapest
2001 Karton Galéria, Budapest
1997 „A főnök irodája”- H.T.C. Galéria, Berlin
1996 „Ezt a pénzt a feleségem kereste tavaly”- Bartók 32 Galéria, Budapest

VÁLOGATOTT CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

2018 EEEEEEEI – AQB Galéria
2016 “DADA 100” – Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
2016 DADA DLA – Magyar Képzőművészeti Egyetem
2014 “Párhuzamos nyomok / Paralel Spuren” – Magyar Képzőművészeti Egyetem / Akademie der bildenden Künste, Budapest / Bécs. Kurátor: Dr. Sass Valéria, társkurátor: Nemere Réka
2013 “Hiba és társai” – Kortárs Magyar Galéria, Dunaszerdahely. Kurátor: Mayer Éva
2013 „GENIUS LOCI” – Szentendrei Régi Művésztelep és Galéria. Kurátor: Szabó Eszter Ágnes
2013 „Most” - Osztrák Kultúrintézet, Budapest. Kurátorok: Dr. Sass Valéria, Nemere Réka
2012 „Ki a szabadba” Válogatás a Skonda–Völgyi Kortárs Gyűjteményből. – Virág Judit Galéria, Budapest
2011 „Magyar Fürdőélet”. Válogatás a Skonda–Völgyi Kortárs Gyűjteményből. – KOGART Ház, Budapest – Collegium Hungaricum, Bécs – MODEM, Debrecen

2007 Play Art - Vizivárosi Galéria, Budapest. Kurátor: Sturcz János
 2006 10 éves a STRABAG-pályázat (díjnyertesek kiállítása), Ludwig Múzeum, Budapest
 2005 NeoFoton, Művészmalom, Szentendre
 2004 „Straight Stories”- Deák Erika Galéria
 2003 „Gátlástalan nyíltság, speciális bizonytalanság”- Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
 2002 “Budapest Box” - Kortárs Művészeti Múzeum-Ludwig Múzeum, Budapest
 2001 “Szerviz”- Múcsarnok, Budapest. Kurátor: Angel Judit
 2001 “Rövid történetek”- Budapest Galéria, Budapest. Kurátor: Molnár Annamária
 2000 “Dialógus”- Múcsarnok, Budapest
 2000 A Magyar Aszfalt Kft. Festészeti díjazottjai - Ludwig Múzeum, Budapest
 1997 “Rejtőzködő”- Ernst Múzeum, Budapest. Kurátor: Petrányi Zsolt
 1997 “SIC!”- Kiscelli Múzeum, Budapest. Kurátor: Zwickl András
 1997 “Olaj, vászon”- Múcsarnok, Budapest
 1995 “A szabadság meghívja a művészeket a Városligetbe”, akció - Városliget,
 1995 Részvétel Thomas Lehnerer kiállításán - Badischer Kunstverein, Karlsruhe
 1995 “Igyál Magyar”- Liget Galéria, Budapest
 1995 “Trost- l’art pour l’art- Tröstung”- performance, Westwerk, Hamburg

PUBLIKÁCIÓK:

UND2016 No2., címlap

Parallel Spuren / Párhuzamos nyomok. Kiállítás és szimpózium katalógus. Előszó: Dr. Susanne Bachfischer. Magyar Képzőművészeti Egyetem / Akademie der bildenden Künste Wien, Budapest / Bécs, 2014. 120-121. o. és 151. o. (HUN / GER)

Error and Co. Exhibition of the Hungarian University of Fine Art Doctoral School. Kiállítás katalógus. Bevezető: Mayer Éva, Beke László, Molnár Emil. MKE, Budapest, 2014. 26-27. o. (ENG)

MOST – Der Moment der Wandung / MOST – A változás pillanata. Kiállítás és szimpózium katalógus. Előszó: Dr. Susanne Bachfischer. Österreichisches Kulturforum Budapest, Budapest, 2013. 10. o. és 15. o. (GER)

Ki a szabadba. Válogatások a Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjteményből. Előszó: Völgyi Miklós, Skonda Mária, Takács Gábor. Skonda Mária Völgyi Miklós, 2012. 35-38. o.

Hecker Péter: Paintings 2005-2011. Szöveg: Dékei Krisztina: Neodada Mátrix. Deák Erika Galéria, Budapest, 2011. 44 o. (HUN / ENG)

Magyar Fürdőélet. Válogatások a Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjteményből. Előszó: Völgyi Miklós, Skonda Mária, Takács Gábor. Skonda Mária Völgyi Miklós, 2011. 36. o. (HUN / ENG)

kArton. Gyűjteményi katalógus. kArton, Budapest, 2008. 34-37. o.

Mozgó Világ. 2008. 03. Szöveg: Várkonyi György: A banalitás virágai. Hecker Péter festményei. 35-41., 58., 105., 127.o. (HUN)

Horror Vacui – válogatás Somló Zsolt és Spengler Katalin kortárs gyűjteményéből. Előszó: Petrányi Zsolt. Somló Zsolt Spengler Katalin, Budapest 2007. 30-31. o. (HUN)

Play Art. Kiállítás katalógus. Utószó: Sturcz János. Vizivárosi Galéria, Budapest, 2007. 12. o. (HUN)

Hecker Péter: *Portrék*. Szöveg: Spengler Katalin: “Gyerekkoromban híres és gazdag festő akartam lenni...” Beszélgetés Hecker Péterrel. Hecker Péter, 2004. 34 o. (HUN / ENG)

Új Művészet. 2003/4. Szöveg: Lóska Lajos: Képiróniák, Hecker Péter művei. 29-31.p. (HUN)

Balkon 2004/6. Szöveg: Palotai János: Moncsicsi Berlinben – Pihenő és pózoló magyarok. 32-33. o. (HUN)

Rövid történetek / Short Stories. Kiállítás katalógus. Előszó: Molnár Annamária, Készman József, Nagy Gergely. Stúdió FKSE, Budapest, 2001. 22-23. o. (HUN / ENG)

Rejtőzködő. Kiállítás katalógus. Bevezető: Petrányi Zsolt. FKSE, Budapest, 1998. 26. o. (HUN / ENG)

Sic! Kiállítás katalógus. Zwickl András: Humor a kortárs művészetben. FKSE, Budapest, 1998. In: 48. o. (HUN / ENG)

Kulturális egyezmény /Kulturabkommen. Ungarn in Hamburg '95 Kultur und Wirtschaft. Kiállítás katalógus. Bevezető: Monika Wucher. PBK, Hamburg, 1995. 9. o. (GER)

Neue Ländereien. Kiállítás katalógus. Bevezető: Monika Wucher. PBK, Hamburg, 1994. 60-65. o. (GER)

ZUEA / KMEK. Kiállítás katalógus. Bevezető: Monika Wucher. PBK, Hamburg, 1993. 4. o. (GER)

BIBLIOGRÁFIA:

- Dékei Krisztina: *Pandabanda*. In: Magyar Narancs 2018 / 6
- Dékei Krisztina: Biodíszletek. Barakonyi Szabolcs – Hecker Péter: Minden rendben! In: Magyar Narancs 2015/ 23
- Rónai-Balázs Zoltán: Dupladildót mindenkinek! In: Újművészet 2015/06. (HUN)
- Cséka György: Zsír. Hecker és Barakonyi még egy napig. Artportál, 2015.06.25. (HUN)
- Szily László: Így nyitottam meg az év legviccesebb képzőművészeti kiállítását. cink.hu, 2015. 05. 27.
- Takács Gábor: Friss levegő és a kortárs művészet. In: Ki a szabadba. Válogatások a Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjteményből. Skonda Mária Völgyi Miklós, 2012. 11-15. o. (HUN / ENG)
- Palotai János: Hecker „fotóz”. Fotopost. 2011 08. 09. (HUN):
- Takács Gábor: Fürdőélet a kortárs művészek szemével. In: Magyar Fürdőélet. Válogatások a Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjteményből. Skonda Mária Völgyi Miklós, 2011. 12-15. o. (HUN / ENG)
- Dékei Kriszta: Neodada Mátrix. Festmények (2005-2010) Katalógus. Bp.: Deák Erika Galéria, 2010. (HUN)
- Kriszta Dékei: Neodada Matrix. Translation: by Jade Niklai. Paintings (2005-2010) Catalog. Bp.: Deák Erika Galéria, 2010. (ENG)
- Dékei Kriszta: Zombik gyufával – Hecker Péter: A festészet jövője. in: Magyar Narancs, 2011/10. 32. p. (HUN)
- Baglyas Erika: Nézzünk bizakodva a jövőbe – Hecker Péter új képei. Artportal. 2011. 03. 06. (HUN)
- Lóska Lajos: Megszívlelendő utópiák. in: Új művészet 2011/4. 22-25. p. (HUN)
- Lóska Lajos: Kritikus képek. Beszélgetés Hecker Péterrel. In: Képtörténetek. Műterembeszélgetések. Napkút Kiadó, Budapest, 2008. 177-184. o.
- Tatai Erzsébet: Csendélet fedőkkel és értéknövelő képpel. in: Műértő 2008./12. 1.p. (HUN)
- Várkonyi György: A banalitás virágai. Hecker Péter festményei. Mozgó Világ. 2008. 03. 34-35. o. (HUN)
- Spengler Katalin: A retró és a realizmus. in: Elite Magazin 2007. szept. 64-67.p. (HUN)
- Muladi Brigitta: Nászutas szoba Gorgófejvel. in: Új Művészet XVIII. évf. 7. sz. 36-37.p. (HUN)
- Sturcz János: Egyetlen komoly dolog a játék: Play art. in: Új Művészet XVIII. évf. 7. sz. 38-41.p. (HUN)
- Dékei Krisztina: Ágy, asztal, tévé. in: Magyar Narancs XIX. évf. 21.sz. 33.p. (HUN)
- Dékei Krisztina: Vilmos és József – EXINDEX 2005. 06.07. (HUN):
- Spengler Katalin: „Gyerekkoromban híres és gazdag festő akartam lenni...” – Beszélgetés Hecker Péterrel. Portrék. Katalógus. Bp.: Hecker Péter, 2004. (HUN)
- Katalin Spengler: „When I was a child I wanted to be a rich and famous painter...” – Conversation with Peter Hecker. Translated by: Panni Váradi, Zsófi Váradi. Portraits. Catalog. Bp.: Hecker Péter, 2004. (ENG)
- Palotai János: Moncsicsi Berlinben – Pihenő és pózoló magyarok. in: Balkon 2004/6. 32-33. o. (HUN)
- Lóska Lajos: Képiróniák, Hecker Péter művei. in: Új Művészet. 2003/4. 29-31.p. (HUN)
- Decker: Elérte-e Petike a kolbászt? Hecker Péter kiállítása - EXINDEX, 2003 02.27. (HUN)
- Hemrik László: Hintázó Pali bácsi, sárga csempefal. in: Új Művészet 2002/4. (HUN)
- Radák Eszter: Magyarok békeidőben. in: Balkon, 2001/12. (HUN)
- Készman József: A tökéletes biotop - plaza -világ a Műcsarnokban. in: Új művészet, 2001/11. (HUN)
- Nagy Gergely: Bumfordiak és szerethetők. in: Műértő, 2001/09. (HUN)
- Hemrik László: Öntudatos naivitás. in: Új Művészet 2000/11. (HUN)
- R.Gy.Zs.: Fotókból született festmények. in: Népszabadság, 2000 július 14. (HUN)
- Dékei Kriszta: Laci bácsi és a többiek. in: Octogon 2000/1. (HUN)
- Kovácsy Tibor: A festő és az 528-as üzemegység.in: MANCS, 1999. (HUN)
- Zwickl András: Humor a kortárs művészetben. In: Sic! Kiállítás katalógus. FKSE, Budapest, 1998. 3-16. o. (HUN) / 17-32. p. (ENG)
- Bohár András: Konzum, konzum, édes konzum - Hecker Péter kiállítása - Kritika, 1996/4 (ENG)
- Ágoston Vilmos: Festőnek sötét öltöny kötelező. in: Esti Hírlap 1995 szept. 23. (HUN)
- Brózik Dorka: A hamisítás művészete. in: Új Művészet 1995/5. (HUN)
- Sasvári Edit: Igyál Magyar. in: Balkon, 1994/8-9. (HUN)

MŰVEK KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN:

- Ludwig Múzeum, Budapest - Kisfiú ufómaszokban biciklizik (2006) Akril vászonra, 110x125 cm.
- Ludwig Múzeum, Budapest - Enteriőr gombfocival (2006) Akril vászonra, 120x145 cm.
- K&H Bank, Budapest: Nászutas lakosztály (2006) Akril vászonra, 110x135 cm

